neprikl ausoma lietuva

LE JOURNAL INDEPENDANT LITUANIEN AU CANADA • EST. 1941 • THE INDEPENDENT LITHUANIAN NEWSPAPER IN CANADA

1971 m. sausio 27 d. Nr. 1232

Mr. J. Rugienius
19265 Beaverland Ave.
Detroit, Mich. 48219
USA.

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LKA

LIETUVOJE NERAMU

Sausio 14 d. sovietų teismas Vilniuje mirties bausme nubaudė 34 m. amžiaus Vytautą Simokaitį, o jo nėščią 21 m. amžiaus žmoną Gražiną Mickūtę -- trims metams darbo stovyklos. Byla tęsėsi 10 dienų.

Associated Press ir UPI žinių agentūros žinią perdavė iš Maskvos, remdamosios "gerai informuotais šaltiniais". Tai reikštų, kad duomenys nėra gauti iš oficialių sovietų įstaigų.

Vytautas ir Gražina Simokaičiai buvo kaltinami, kad praeitųjų metų lapkričio 9 d. bandė iš Vilniaus į Palangą skrendantį lėktuvą pagrobti ir nukreipti į Švediją. Tačiau lėktuvo navigatorius juos įveikęs ir Vytautui Simokaičiui sulaužęs tris šonkaulius.

Žinių agentūrų pranešimu, lėktuvo pilotas buvęs Simokaičių draugas, kuris juos į lėktuvą įleido be bilietų. Sovietų prokuratūra pilotą taip pat traukia teismo atsakomybėn. Jo byla bus sprendžiama vėliau.

Vytautas Simokaitis teismui pareiškė, kad jis lėktuvą pagrobti bandė ne dėl politinių priežasčių. Jis tenorėjęs išvykti iš Sovietų Sąjungos. V. Simokaitis jau anksčiau yra bandęs pabėgti iš Sovietų Sąjungos. Jis pasislėpė jūrų laive, bet buvo surastas.

Simokaičių bandymas pagrobti lėktuvą ir pasiekti Švediją nėra susijęs su garsiąją Leningrado byla, kurioje už panašų bandymą buvo teisiama 11 asmenų. Du kaltinamieji žydai buvo nubausti mirties bausme, bet, visame pasaulyje kilus protesto audrai, sovietai mirties nuosprendžius pakeitė 15 m. kalėjimo bausme.

Vytauto Simokaičio gyvybė didele dalimi iš tikrųjų tepriklauso nuo to, kokio masto protestą pasaulyje sugebės sukelti jo tautiečiai.

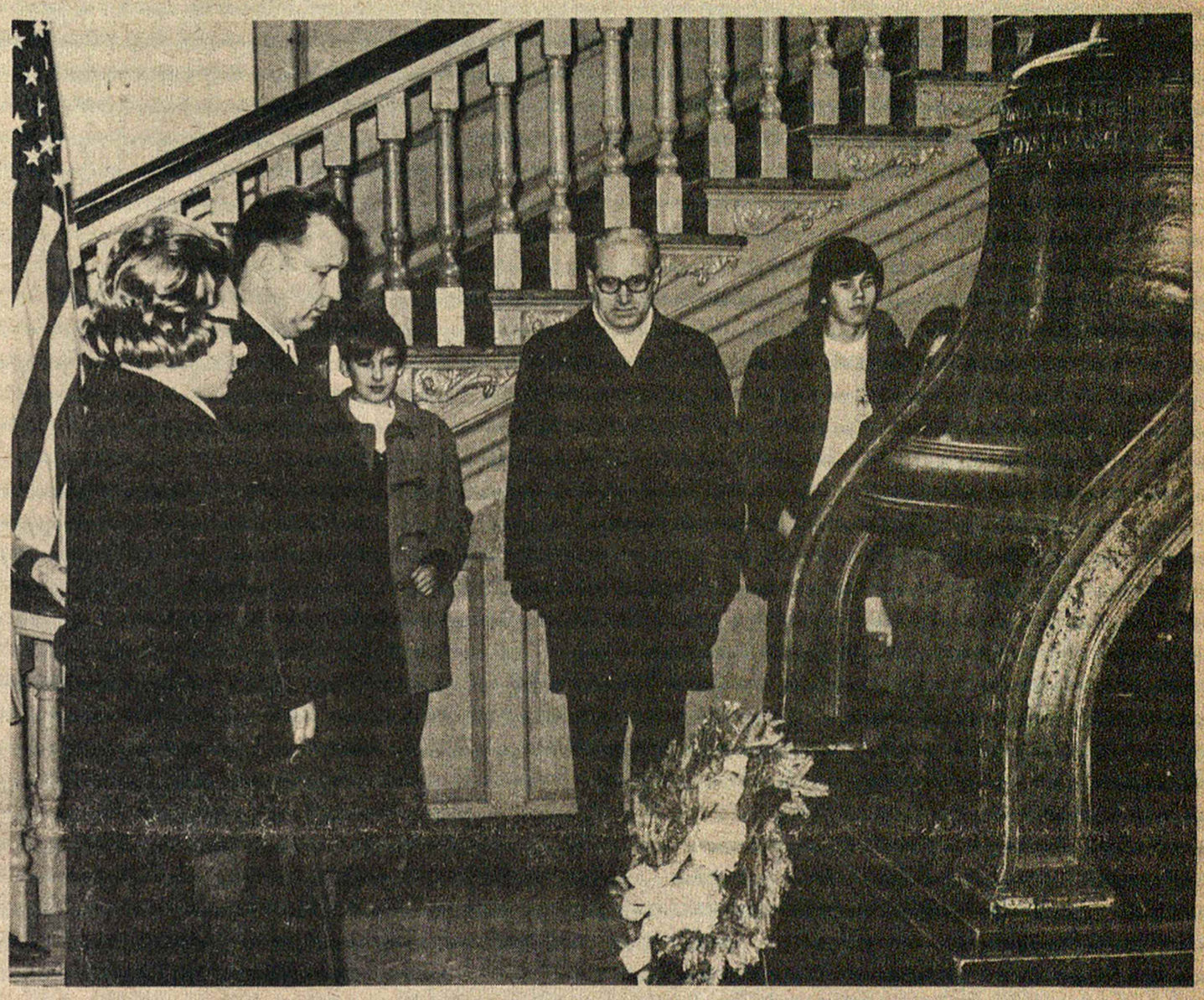

Padėjus vainiką prie Amerikos Laisvės Varpo Philadelphijoje. R. Kunnapuu nuotraukoje A. Zerr–Mačiulaitytė, JAV LB c. valdybos narė, Z. Lapinas, Gintaro vadovas, ir dr. P. Lukoševičius.

ŽYDAI GINA LIETUVĮ

Kanados žydų kongresas išsiuntė telegramą Sovietų Sąjungos aukščiausiosios tarybos pirmininkui Podgorniui, kuria prašo panaikinti mirties bausmę, kurią Vilniaus teismas paskelbė Vytautui Simokaičiui už bandymą pagrobti lėktuvą ir pasiekti Švediją.

Kanados žydų kongreso pirmininkas Monroe Abbey išsiuntė tokio turinio telegramą:

"Laikraščiai pranešė, kad Vilniaus teismas Vytautą Simokaitį nubaudė mirties bausme. Žmogiškumo sumetimais prašome pasigailėti ir išsaugoti jo gyvybę.

"Šitą kraštutinį nuosprendį mes laikome tąsa tos politikos, kuri prasidėjo, kai Leningrado bylose buvo paskelbti vėliau panaikinti mirties nuosprendžiai.

"Kanados žydų kongresas, kalbėdamas 280 tūkstančių Kanados žydų vardu, viliasi, kad ir šitas nuosprendis bus panaikintas".

KRAŠTO TARYBOS RINKIMAI

KLB Krašto valdyba praneša, kad rinkimai į 8-tąją KLB Krašto tarybą įvyks balandžio 25 d.

Į Vyriausiąją rinkimų komisiją Kr. valdyba pakvietė E. Stepaitienę, F. Senkų, St. Banelį, Pr. Kvedarą ir St. Pusvaškį. Vyr. rink. komisija kreipsis į LB apylinkių valdybas, prašydama sudaryti apylinkių rinkiminės komisijas. Apylinkių valdybos prašomos neatidėliojant tai atlikti ir jų sudėtį bei susirašinėjimo adresą pranešti vyr. rinkiminei komisijai.

Rinkimai įvyks pagal pakeistą KLB statutą ir pagal naujas Krašto tarybos rinkimų taisykles. Kiekviena rinkiminė apylinkė išsirinks jai paskirtą atstovų skaičių iš savų kandidatų.

Kandidatų sąrašai turi būti pristatyti apylinkių rinkiminėms komisijoms iki vasario 23 d.

S. KUDIRKA — SUVALKIETIS

Sovietams išduotas lietuvis jūreivis Simas Kudirka yra suvalkietis. Prieš maždaug 30 metų jis gimė Griškabūdyje, Šakių apskrity, mažažemių ūkininkų šeimoje.

PAKEIS VARDĄ?

Kongrese daromi konkretūs paruošiamieji žygiai, kad JAV Pakrančių apsaugos laivas "Vigilant" būtų pavadintas "Simonas Kudirka".

DEMONSTRACIJA

DEMONSTRUOJAME UŽ ŽMOGAUS TEISĘ LIETUVOJE

Montrealio lietuviai kviečiami gausiai dalyvauti demonstracijoje, protestuojančioje prieš žmogaus teisių laužymą Lietuvoje.

Demonstraciją organizuoja ukrainiečiai Otavoje sausio 30 d., šeštadienį, 1 val. p.p. Renkamasi Carlton Str., netoli sovietų atstovybės.

Lietuviai dalyvauja atskira grupe su savo plakatais.

Vykstama savo priemonėmis arba autobusais su ukrainiečiais nuo 1. 122 Duluth St. E. Mtl.; 2. Sophie's Cathedral, 6255 11th. Ave., Rosemont; 3. McGill Student's Union McTavish St., Mtl. Autobusai išvyksta 8 val. ryto. Kelionė kainuos tarp 2 ir 3 dol.

Lietuviai registruojasi telefonais 722-3546 arba 766-5827.

KLB Montrealio Seimelio prezidiumas

DIENOS TEMOMIS

Po sausio 9 d. New Yorke vykusio pasitarimo tarp Vliko ir Altos viršūnių buvo paskelbtas Vliko pirm. dr. J. K. Valiūno ir Altos pirm. dr. K. Bobelio pasirašytas komunikatas.

Jame nurodoma, kad Vlikas yra "tarptautinio pobūdžio politinės veiklos organizacija", kuri "planuoja Lietuvos laisvinimo darbą ir jam vadovauja". Tuo tarpu JAV-se "lietuvių politinei veiklai vadovauja Amerikos Lietuvių taryba".

Komunikate paaiškinama, kad, "veikdami JAV-se, Vlikas ir Alta derina savo veiklą", bet ypač svarbiuose reikaluose -- "veikia drauge".

Faktas, kad abu pirmininkai viešame ir oficialiame komunikate rado reikalą savo vadovaujamų organizacijų santykius nors ir, palyginti, abstrakčiai apibrėžti, matyt, patvirtina tas ir į spaudą prasiskverbiančias šnekas apie ne visuomet sklandžią Vliko ir Altos sąveiką praeityje.

Iš tikrųjų konkrečiai ir visiškai praktiškai komunikate pasisakoma apie aukas, kurios JAV-se surenkamos Vasario 16-sios proga. Aiškiai pasakyta, kad "Vlikas ir Alta sutarė", kad tokios aukos "siunčiamos Altai". O Alta iš surinktų pinigų siunčia Vlikui "sutartą sumą". "Kitos organizacijos vykdo vajus savo reikalams kitais mėnesiais" -- įsakmiai sakoma komunikate.

Prie "kitų organizacijų", be abejo, priskirtina ir Lietuvių Bendruomenė, kuri, kaip žinome, per savo padalinius ir apylinkes ruošiamų minėjimų metu didžiausią tų aukų dalį ir surenka. LB padaliniai Amerikoje ir Kanadoje pastaraisiais metais pradėjo surinktąsias aukas persiųsti tom institucijom, kuriom savo auką įsakmiai paskiria pats aukotojas. Tokiu būdu tam tikra surinktųjų aukų dalis tekdavo ir pačiai Bendruomenei.

Dabar paskelbtame Vliko ir Altos pirmininkų komunikate šita galimybė įsakmiai išjungta. Netgi atrodo, kad komunikato autoriai Bendruomenės nelaiko sau lygiu partneriu, bet tik subordinuotu padaliniu. Komunikate pažodžiui sakoma: "Vlikas ir Alta labai vertina Lietuvių Bendruomenės talką ir jos atliekamą darbą". Taigi "talką"...

Pati Lietuvių Bendruomenė, matyt, nėra linkusi priimti jai kitų dviejų organizacijų pirmininkų savarankiškai paskirtu techniško aukų surinkėjo ir "talkininko" vaidmeniu. Sausio 16-17 d. Philadelphijoje savo antrajai sesijai susirinkusi JAV LB demokratiškai išrinkta šeštoji taryba priėmė eilę nutarimų, kurie iš tiesų nesiderina su Vliko ir Altos pirmininkų komunikato teiginiais.

Sesijos metu JAV LB taryba visais, išskyrus vieno prieš pasisakiusiojo, balsais priėmė politinių-informacinių reikalų komisijos pasiūlytą tokią rezoliuciją: "Politinių-informacinių reikalų komisija, išklausiusi JAV LB c. v-bos vicepirmininko visuomeniniams reik. A. Gečio darbo sričių planą ir remdamasi JAV LB įstatų 1-mo par. pastraipa c, pritaria veiklos planui ir užgiria JAV LB pastangas Lietuvos laisvinimo veikloje".

Toji "c" pastraipa yra tokia: "kovoti dėl Lietuvos nepriklausomybės". Vadinasi, JAV LB taryba aiškiai pasisakė už politinę veiklą. O tai reiškia, kad JAV LB nesijaučia nė politinėje srityje kitom organizacijom subordinuota.

Tai ypač išryškėja kitame tarybos nutarime, kuriuo JAV LB c. valdyba yra įgaliojama kreiptis į Altą ir pradėti pasitarimus abi organizacijas sujungti. Nutarime nurodoma, kad tokia apsijungusi organizacija jau "atstovautų visai JAV lietuvių visuomenei ir vykdytų visus jos politinius bei kultūrinius uždavinius". Implikacija aiški: nei Alta, nei LB dabar neatstovauja visai lietuvių visuomenei, o politinės veiklos prasme LB jaučiasi Altai bent lygiateisė.

Priešingybė tarp Vliko ir Altos pirmininkų teiginių ir LB laikysenos ryškiausiai išryškėja tame JAV LB tarybos nutarime, kuriame kalbama apie... pinigus. Nutarime pabrėžiama, kad Vasario 16-sios proga surinktos aukos skiriamos nė vietiniams, bet "centrinių institucijų Lietuvos laisvinimo reikalams", prie kurių taryba, be abejo, priskiria ir LB vadovybę. Priešingai Vliko-Altos komunikatui, JAV LB tarybos nutarime įsakmiai pasakyta, kad "pats aukotojas apsisprendžia, kuriai Lietuvos laisvinimo institucijai jis auką skiria", o LB c. valdyba "prašoma šia prasme susitarti su kitais laisvinimo veiksniais". Jei kitos organizacijos norėtų aukų rinkti per Bendruomenės apylinkes, jos "dėl rinkliavų tariasi su JAV LB c. valdyba".

Atseit, konfrontacija aiški ir jau visiškai viešа, išryškėjusi oficialiuose komunikatuose ir formaliuose nutarimuose. Lietuvių Bendruomenė Amerikoje nedviprasmiškai atmetė jai ypač altininkų primetamą vaidmenį reikštis vien kultūrinėje srityje. Bendruomenės veikėjai jaučiasi turį didesnį pagrindą politiškai atstovauti JAV lietuvių visuomenę, nes LB organai yra demokratiškai renkami, o Altos nariai -- paskiriami. Tačiau, antra vertus, įsisenėję Altos veikimo būdai jau turi dešimtmečių tradicijas, kurios ne taip lengvai gali būti gyvenimiškai nutrauktos.

Galime būti maždaug tikri, kad 1971 m. visuomeniniame ir politiniame JAV lietuvių gyvenime nebus itin ramūs ir idiliški. Bendruomenininkų, altininkų ir gal net vlikininkų trintis gali privesti prie tam tikros krizės, kuri istoriškai gal neišvengiama, bet iš tikrųjų nebus naudinga bendriniams lietuviškiems reikalams. O Kanados lietuviai, žvelgdami į savo pietų kaimynus, gali jaustis patenkinti ir gal net truputį pasididžiuoti, kad tokių problemų neturi, kad čia visokeriopa lietuviška veikla darniai ir savaime suprantamai išsitenka Lietuvių Bendruomenės rėmuose. **REM**

JAV LB Kr. tarybos pirm. Vytautas Kamantas

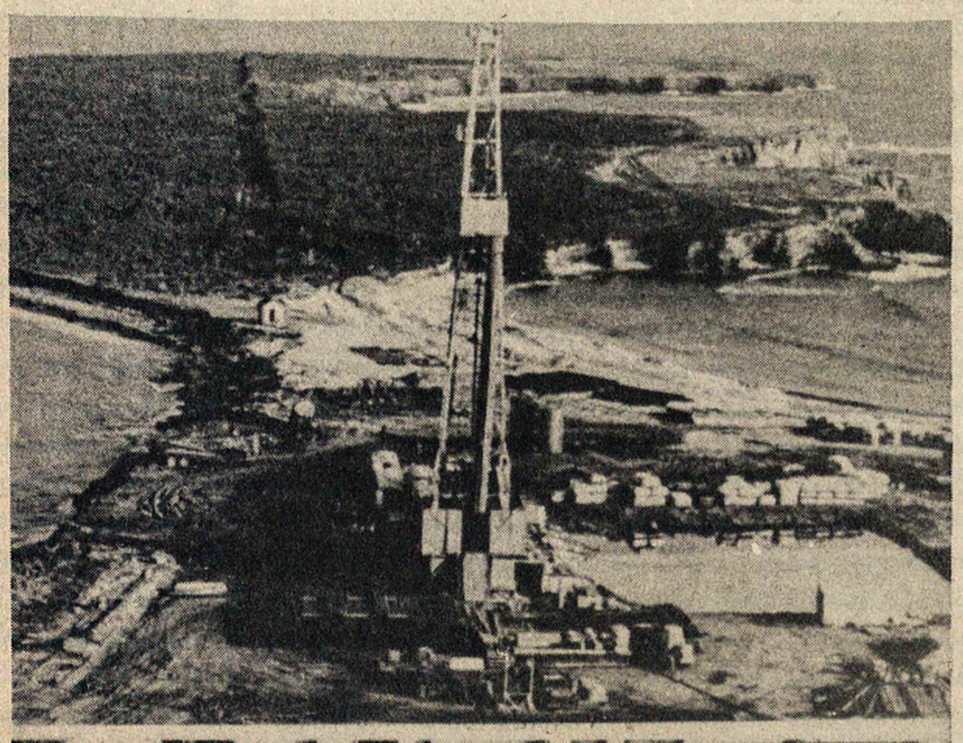

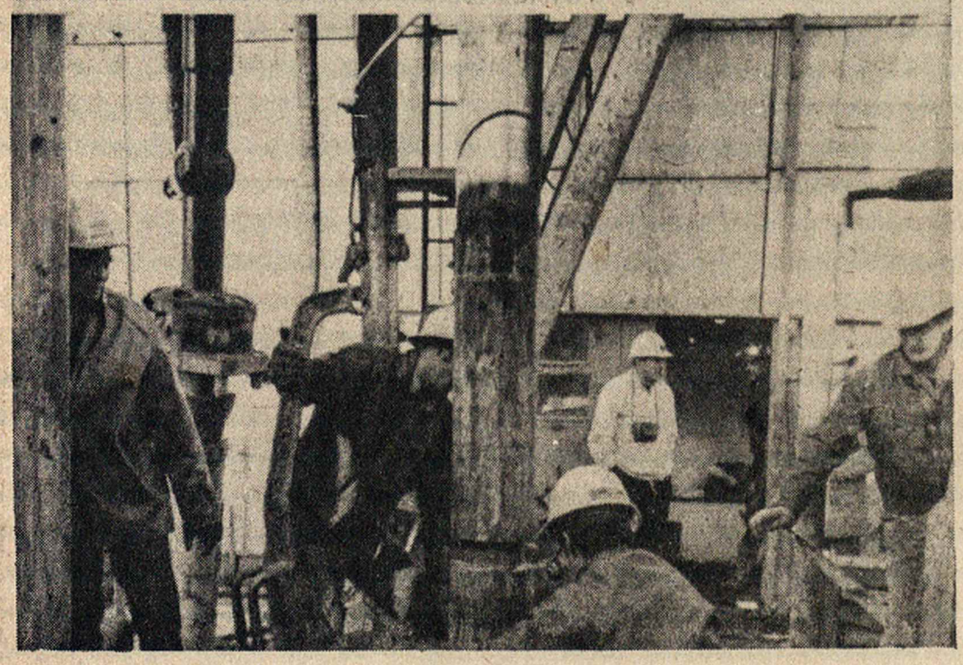

NAFTOS GRĘŽINIAI KVEBEKE

Kvebekas proporcingai yra vienas didžiausių energijos vartotojų pasaulyje. Energetikos pramonė Kvebeko provincijos ekonomijoje užima vis svarbesnę vietą.

Naftos ir jos produktų suvartojimas Kvebeko provincijoje, skaičiuojant vienam gyventojui, labai išaugo. 1965 m. vienam gyventojui teko 932 tonos naftos ar jos produktų, o 1969 m. -- jau 1192 tonos. Nuo 1966 m. iki 1969 m. naftos apdirbimas, t.y., rafinavimas, Kvebeke išaugo 25 nuoš. 1971 m. numatoma rafinuoti jau 26 milijonus tonų naftos, o tai reiškia, kad Kvebekas pasaulyje naftos gamyboje užima 14-tą vietą.

Suprasdamas naftos reikšmę provincijos ūkiui, valstybinis energetikos koncernas Hydro-Quebec kartu su Sarep bendrove intensyviai ieško naftos Kvebeke. OIPQ nuotraukoje -- naftos gręžiniai Iles-de-la-Madeleine salose. Naftos ten kol kas, deja, nerasta, bet -- druskos, kuri taip pat yra per daug giliai, kad vertėtų ją eksploatuoti. Geologų aiškinimu, ieškant naftos, dažnai užtinkami druskos klodai.

TEISININKŲ RAŠTAS

Lietuvių teisininkų draugijos c. valdyba Vlikui pasiuntė motyvuotą raštą, kuriame daromi pasiūlymai, kas darytino Simo Kudirkos byloje iš teisinio požvilgio.

LTD siūlo Vlikui sudaryti ad hoc komisiją iš teisininkų ir kitų specialistų, neišjungiant nė amerikiečių, kurie Kudirkos bylą išstudijuotų ir paruoštų.

PANORAMA

DEMONSTRACIJOS NEW YORKE

Daivos Kezienės vadovaujama grupė New Yorke demonstravo prie Madison Square Gardens patalpų, kur gastroliavo Maskvos ledo cirkas. Demonstrantai reikalavo, kad kultūriniai mainai tarp JAV ir sovietų turi būti sustabdyti tol, kol nebus grąžintas Simonas Kudirka.

Sausio 8 d. 25 lietuvės motinos su 40 vaikų New Yorke demonstravo prie Jungtinių Tautų sovietų misijos. Jos reikalavo, kad būtų pranešta, koks likimas ištiko nelaimingąjį jūreivį S. Kudirką.

Apie abejas demonstracijas pranešė New Yorko spauda, radijas ir televizija.

BATUNO ŽYGIAI

Į Batuno (bendra pabaltiečių organizacija, kuri kreipia Vakarų politikų dėmesį į Baltijos tautų reikalą) laiškus ir memorandumus dėl Simono Kudirkos išdavimo sovietams atsakė visa eilė asmenų, pradedant JAV prezidentu Niksonu ir baigiant įvairių valstybių diplomatais bei JAV parlamentarais.

Jungtinių Tautų aukštasis komisaras pabėgėlių reikalams princas Sadruddin Aga Khan Batunui taip rašė:

"Dėkoju už Jūsų 1970 m. gruodžio 1 d. laišką, kuris man buvo persiųstas į Ženevą. Noriu išreikšti savo nuolatinį rūpestį Simono Gruzdės (Kudirkos) byloje.

"Noriu Jus užtikrinti, kad aš šiuo metu tiriu, kokie veiksmai turi būti atlikti šioje byloje. Aš darysiu viską mano galioje, kad JAV ateityje patenkinamai vykdytų 1967 m. pabėgėlių statuso protokolą".

Pabėgėlių statuso protokolas iš tikrųjų yra ištrauka iš Ženevos konvencijos, kuria nustatomos politinių pabėgėlių teisės. JAV Ženevos konvencijos nėra pasirašiusios, bet pasirašė 1967 m. protokolą.

AD HOC KOMITETAS

Sausio 9 d. New Yorke įvyko platus pasitarimas. Dalyvavo Vliko, Altos, JAV Liet. Bendruomenės vadovybės, paskirų kolonijų veikėjai ir jų pakviesti jaunimo, studentų, jaunesniųjų intelektualų ryškieji asmenys, veikliai pasireiškę Brazinską ir ypač Simo Kudirkos klausimu bei Kudirkos bylos pristatymu JAV gyventojams. Pasitarime dalyvavo per 60 asmenų, buvo pakviesti spaudos ir dalyvavo kelių lietuviškų radijo valandėlių atstovai.

Susirinkimui, pasikeisdami, pirmininkavo Vliko pirm. dr. J. K. Valiūnas, Altos pirm. dr. K. Bobelis ir JAV Liet. Bendruomenės valdybos pirm. Vyt. Volertas. Sekretoriais buvo M. Drugna ir dr. K. Goštautas.

Susirinkimo dalyviai išsamiai apsvarstė susidariusą padėtį, Simą Kudirką išdavus. Apie ligšiolinę veiklą pranešė Č. Mickūnas, A. Matjoška, dr. K. Bobelis, R. Sukadolskis, R. Kezys, A. Gečys, A. Pautienis, A. Kalvaitis, dr. P. Vileišis, K. Miklas ir F. Vaškas.

Sutarta pavesti dr. Ričardui Kontrimui sudaryti ad hoc veiklos komitetą — tolimesnei veiklai Simo Kudirkos išdavimo klausimu. Komitetas veiks pritariant Vlikui, Altai ir Liet. Bendruomenei.

ESTETIKA

Vilniuje išleistas Vasilijaus (Vosylius) Sezemano veikalas "Estetika", 463 psl., 7.000 egz.

Sezemanas, dėstęs Vytauto D. Universitete, buvo ištremtas į Sibirą ir grįžęs į Lietuvą mirė 1963 m. Vilniuje.

APGYNĖ DAKTARATUS

Technikos mokslų daktaro laipsnį Adolfui Paulauskui suteikė Leningrado Tekstilės ir lengvosios pramonės institutas. Tai esąs pirmas toks daktaratas, suteiktas Pabaltijo mokslininkui.

Kauno Politechnikos instituto organinės technologijos katedros vedėjas docentas dr. A. Paulauskas yra paskelbęs daugiau kaip 80 mokslo darbų, kurių dalis atkreipė Anglijos, Vokietijos, JAV mokslinių žurnalų dėmesį. Daug jo darbų laikomi išradimais.

Kauno Politechnikos instituto teorinės mechanikos katedros vedėjas docentas Vytautas Paliūnas technikos mokslų daktaratą apgynė Maskvoje. Jo disertacijos tema: "Hydrotechninių uždorių virpesiai".

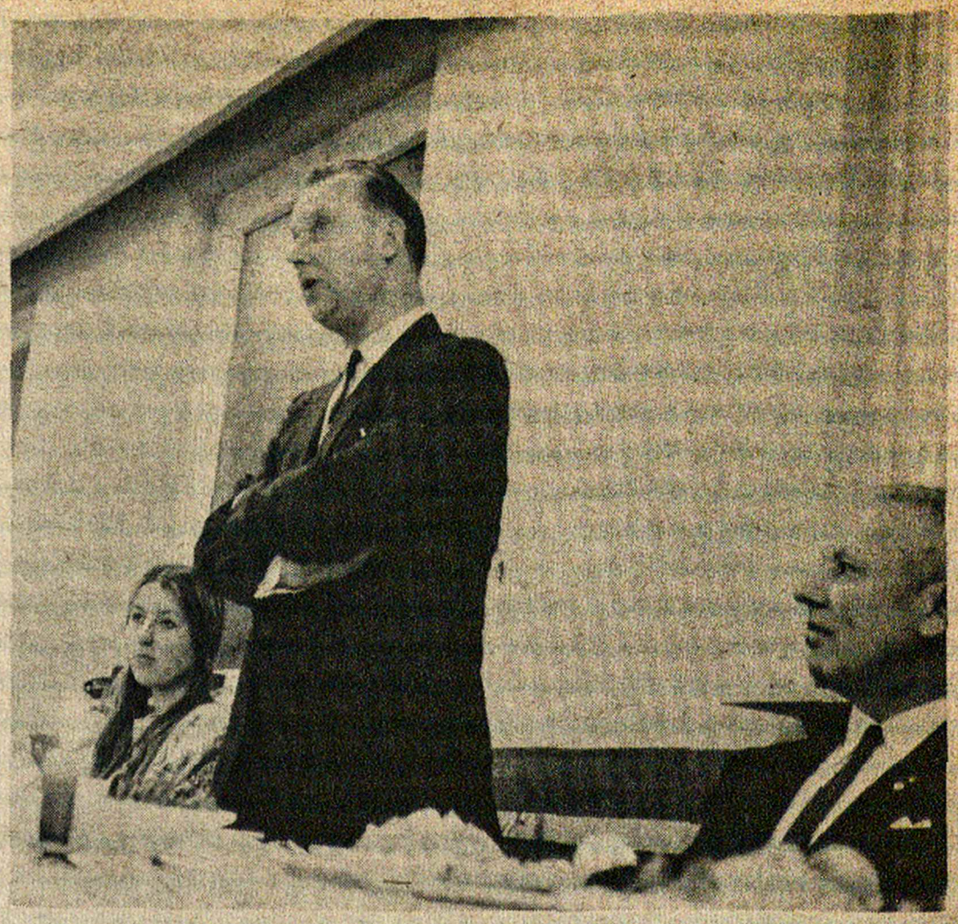

Vasario 16 gimnazijoje kalba KLB Kr. valdybos sekr. K. Baronas. Sėdi A. Rygelytė iš JAV ir Vokietijos LB pirm. J. Valiūnas.

'... After All, What's a Lithuanian Defector Between Friends?'

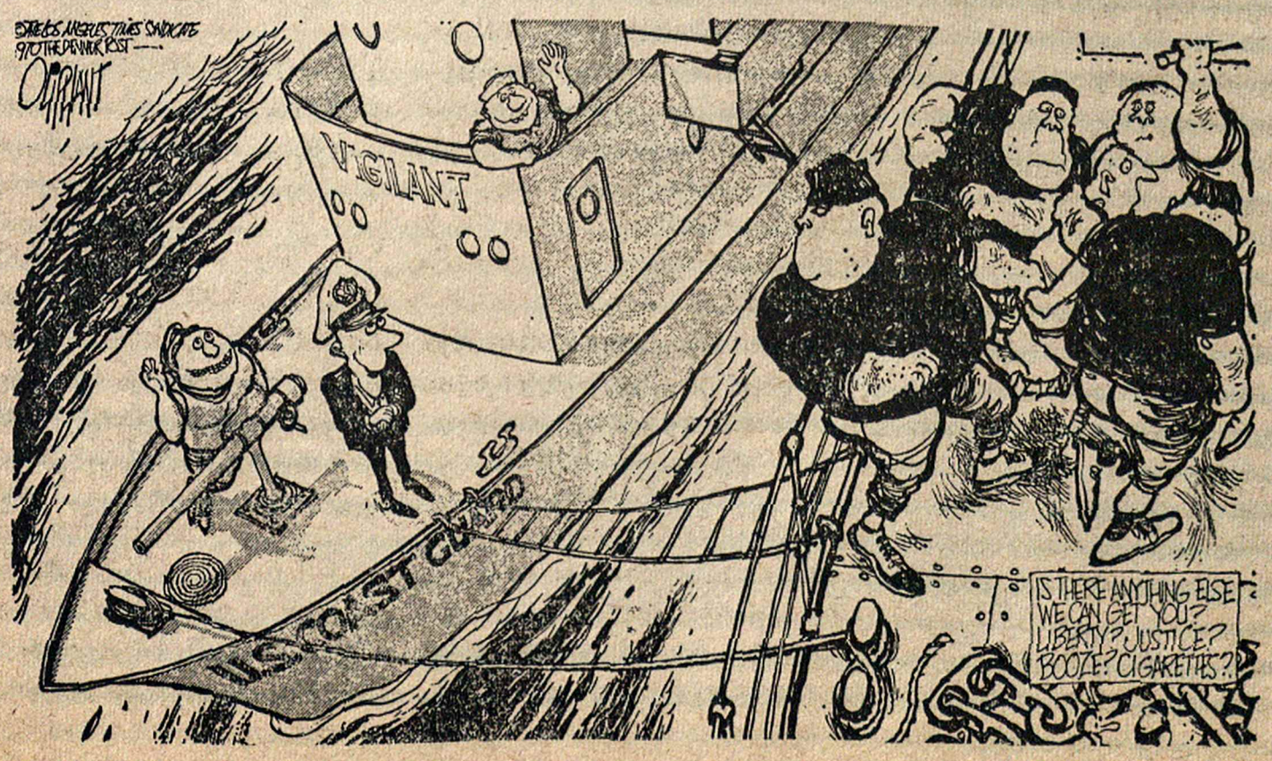

CFMB
RADIO 1410 MONTREAL
LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA
KIEKVIENA TREČIADIENĮ, 11 VAL. VAK.
PROGRAMOS VEDĖJAS
L. Stankevičius, 1053 Albanel Cr., Duvernay, P.Q. TEL. 669-8834

JUOZAS GRAŽYS
KAILIŲ SIUVĖJAS
• Siuvu ir parduodu
• Taisau ir remodeliuoju
• Vasaros laike saugojimas (Storage)
6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal. Tel. 767-6183

Universal Cleaners & Tailors
B. KIRSTUKAS
239 FOURTH AVENUE (at Wellington St.)
Tel. 769-2941
Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsakymus, vyriškus paltus, kostiumus ir kelnes. Aukštos kokybės medžiagos.

W. Lapenat
GENERAL CONSTRUCTION REG'D.
89 Orchard Street, La Salle, P.Q. Tel. 366-6237
Įvairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame įvairius patarimus, įkainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina.

Windsor DRY CLEANER & DYERS CO. LTD.
1205 Church Ave. Verdun, P.Q. Tel. 768-6679.
Valome visokius drabužius, langų užuolaidas, lovų užtiesalus, anklodes, karpetus, sopkas ir visa kita namų apyvoką. Vindsor yra moderni valykla, turinti 25 metų patirtį šiame darbe. Turinti įrengtą moderniškiausią drabužių apsaugą (storage) ir greitą aptarnavimą.
Savininkai: A. Keršys, P. Petrulis, P. Keršulis, A. Greibus

LASALLE AUTOMOBILE INC.
BRONX PARK GARAGE
7635, boul. LASALLE
366-7818
• DEMON
• DART
• CORONET
• CHARGER
• DODGE
• CHRYSLER
• CAMION DODGE
Tel. 365-3364
• išorės taisymas
• dažymas
• ratų derinimas
• kiti remontai
De La Verendrye Blvd.
LASALLE, QUÉBEC
LAURENT DAIGNEAULT
Président

IR GERAI, IR BLOGAI... nuomonės, laiškai, atgarsiai

SVEIKINIMAS

Gerb. Redaktoriau,

Leiskite pasveikinti su laikraščio pagerinimu, ypač spausdinant straipsnius iš Lietuvos ir apie Lietuvą, ir palinkėti sėkmingų metų. V. Kaupas

DĖL TŲ PASTABŲ

Ed. Šulaitis baiminasi dėl lietuvių žurnalistų sąjungos statuto griežtumo savo nariams. Siūlo šį reikalą rimtai padiskutuoti tokiems pat susirūpinusiems kolegoms, kaip ir jis pats.

Nebūdamas nei kolega, nei susirūpinęs, vistiek leidžiu sau manyti, kad lietuviška spauda nėra vien tik žurnalistų reikalas, bet taip pat ir visuomenės. Ta visuomenė pati turi pakankamo patyrimo atskirti gerą lietuvišką spaudą. Ji nesunkiai išskaito propagandos žodį.

Tos sovietiškos propagandos pavyzdžio nereikia toliau ieškoti, kaip tame pačiame baimės pilname rašinyje, toje vietoje, kur Ed. Šulaitis pabrėžia savo nusistatymą prieš karą Vietname. Šios rūšies pareiškimas yra niekas kitas, kaip kartojimas plikos sovietiškos propagandos. Atsieit, visi nori karo Vietname, tik nenori sovietai, ir jo nenori Ed. Šulaitis. Faktas yra tas, kad sovietai tą karą pradėjo, ji finansuoja ir deda visas pastangas nebaigti tol, kol laisvoji Vietnamo dalis nebus komunistų užimta.

Karą užtęsti padeda vadinamieji Amerikos radikalai, drąsindami Hanojų nepasiduoti tol, kol Amerikos kariuomenė nepasitrauks iš Vietnamo, kad Hanojaus kariuomenė užimtų amerikiečių vietą.

Aišku, kad kova prieš rusų vedamą komunistinį imperializmą yra taip pat kova už Lietuvos laisvę. Ed. Šulaitis geriau kaip kas kitas žino, kad Sovietų Rusija be jokio karo okupavo visą eilę tautų su maždaug 120 milijonų gyventojų. Tų tautų tarpe yra ir Lietuva. Tuo keliu eidama, Sovietų Rusija buvo pasišovusi tokiu pat "taikiu būdu" užimti, kas tik duodasi užimamas. Vieną dieną turėjo būti šiai agresijai užkirstas kelias ir labai gaila, kad tas kelias buvo užkirstas Vietname, o ne Lietuvoje. Jei būtų nors pamėginta tą kelią užkirsti Baltijos kraštuose, Amerikai nebūtų reikėję kraujo upių lieti Vietname. Jei tas kelias nebūtų užkirstas Vietname, Amerika būtų priversta kraujuoti prie savo vandenyno pakrančių.

Chruščiovas drąsiai pranašavo: "mes jus užkasim". Tur būt, ir būtų užkasęs, bet, laimei, pritrūko kastuvų – juokiasi humoristai.

Juokas buvo menkas: apie taiką šaukianti Sovietų Rusija, kaip matome, ėjo pavergimo keliu ir tapo sustabdyta, bent laikinai Vietname. Tokia yra sovietų taktika – pirma "taika", paskui komunizmas, dar paskiau rusicizmas.

Keistas dalykas yra tas, kad kitas lietuvis niekaip negali pasidaryti komunistu, kartu nepatabdamas rusų pakaliku. Kitos tautybės gali, bet lietuviai komunistai dar tam, matyti, nepriaugo.

Koks gali būti lietuviškos spaudos darbuotojas, jei šių elementarių dalykų neskiria?

Suprantama, spaudos laisvė yra didelis ir būtinas dalykas. Kiekvienas žmogaus pasisakymas spaudoje yra naudingas ir reikalingas, tačiau laisva spauda negali pavirsti sovietiška. S. Šetkus

Montrealio Gintaras soka Philadelphijoje
R. Kunnapuu nuotr.

BUVO STAIGMENA

Šių metų pirmutinis "Nepriklausomos Lietuvos" numeris mane tikrai maloniai nustebino: nieko, rodos, nebuvo iš anksto pranešta apie formato keitimą ir, štai, naujas formatas. Manau, kad visiems skaitytojams buvo staigmena.

Man naujas formatas patinka: jis kažkaip šmaikštesnis, lankstesnis, lengviau pasklaidomas. Sveikinu.

Nuoširdžiai linkiu kuo gražiausios sėkmės, įsisėdus į "susiaurintus" "Nepriklausomos Lietuvos" ratus, kurie, neabejoju, ir toliau riedės pirmyn drąsiai, kūrybiškai ir patriotiškai-lietuviškai. Vyt. Alantas

PAREIGĄ ATLIKAU?

Gerb. Redaktoriau,

Siunčiu prenumeratą už 1971 metus. Atrodo viskas? Pareigą atlikau?

Kažkaip norisi maldauti, o gal ir sakyti, kad nepasiduotumėte tiems, kurie žlugdo tai, kas iš tikrųjų yra tiesa.

Lieku su gilia pagarba ir nuoširdžiausiais sveikinimais Jums ir Jūsų bendradarbiams. Te Dievas duoda Jums jėgų, ištvermės, ypač kad "Lietuva atbus gi kada, nevėltui ji tiek iškentėjo".

O. Stasiulis

REIKĖTŲ SUKRUSTI

Sovietai Vytautą Simokaitį nuteisė mirti. Jeigu bausmė dar neįvykdyta, reikėtų ir mums sukrusti.

Žydai savuosius išgelbėjo. B. Jaunis

CITATOS

NEDARĖ IR NEDARYS

Polemizuodamas su "Vilnimi", "Naujienų" vedamojo autorius sausio 19 d., be kita ko, ir taip rašo:

"Ką bendro p. Julius Smetona turi su prez. Smetonos valdymo laikotarpiu? Nepriklausomoje Lietuvoje jokių atsakomingų valstybės pareigų jis nėjo, jokio lietuviams kenksmingo veiksmo ar nutarimo jis nepadarė ir net nesiūlė. Sovietų karo jėgoms įsiveržus į Lietuvą, jis, palikęs namus, knygas ir jaunai šeimai brangius dalykus, bėgo į vakarus kartu su tūkstančiais kitų lietuvių. Trem-

Keating FORD Sales Limited
4475 BANNANTYNE AVE., VERDUN, QUE.

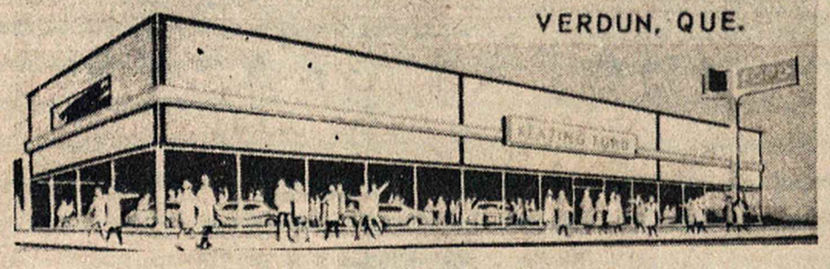

PINTO
MAVERICK
TORINO

TEL: 769-8831
Namų 366-2548

Sales Manager
Leo Gureckas

FORD

Nauji ir naudoti automobiliai garantuoti nuo 1 iki 5 metų

Highland Auto Body
611 LAFLEUR AVE., LaSALLE
***
TEL. 366-7281
****
• Atliekami mechaniniai darbai
• Išores taisymas ir dažymas
• Dunlop padangos ir baterijos
(Lietuviams nuolaida)
Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

Jetté & Frère Ltée
Plumbing & Heating kontraktorius
366-0330
140 - 2e AVENUE LASALLE

• Šildymo ir vandentiekio taisymas ir nauji įrengimai.
• Vandens šildymui tankų pardavimas ir įrengimas.
• Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimas.
• Visi įkainavimai neapmokami.

SLA negalavimai

Kun. M. Valadka savo pasisakyme NL Nr. 1227 labai gražiai nušvietė SLA, kūrimosi pradžią, šios organizacijos tikslus bei reikšmę pirmųjų lietuvių išeivių gyvenime. Iš kun. M. Valadkos rašinio matome, kad savo laiku SLA turėjo net 20 tūkstančių narių, tuo tarpu šiuo laiku yra likę tik 8.663 nariai, ir ateityje dar sparčiau mažės, kitaip pasakius, ir SLA yra laiko slinkties auka, t.y., analogija lietuviškom parapijom šiame kontinente.

Dešimtmečių bėgyje SLA prezidentas ir taryba nejuto didelės opozicijos iš SLA narių. Jie tvarkėsi pagal SLA konstituciją, ir jos pirmininkas, vadinamasis prezidentas bei kiti tarybos pareigūnai buvo neklaidingi ir ką jie nedarė — viskas buvo gerai. Bet gėriui gi nėra ribos. Kritika verčia ir kitą ieškoti būdų ir priemonių pažangai. Panačiai vyksta biznio, politinių bei kultūrinių organizacijų veikloje.

Taip ir SLA organizacijoje. Ypač įsijungus į jos gretas didesniam skaičiui naujųjų ateivių pasireiškė kritiški pasisakymai SLA konstitucijos, o taip pat ir jos prezidento bei tarybos narių bei jos spaudos organo "Tėvynės" adresu.

Pasirodo, kad SLA prezidentas, tarybos nariai ir dalis senų ateivių SLA narių kokios nors kritikos ar pastabų visai nepripažįsta ir kritikų pasisakymus laiko bloga valia, kitaip pasakius, laiko juos SLA griovėjais ir pasikėsintojais į šios organizacijos fondus.

Į kito kišenėje esantį dolerį niekas negali pretenduoti, tuo labiau niekas negali neteisėtai pretenduoti į kokios nors organizacijos pinigus. Bet SLA stambokas kapitalas yra sukauptas grynai iš lietuvių kišenių, tai nebūtų pagrindo kam nors primesti blogą valią, kai SLA nariai pareiškia savo samprotavimus dėl to kapitalo ateities.

SLA prezidentas ir tarybos nariai per "Tėvynę" įvairiais būdais stengiasi prie SLA pritraukti galimai daugiau narių, bet jokiu būdu negali užpildyti nubyrėjimo. 1970 m. birželio mėn. New Yorke, 56-to seimo metu, Detroito delegatas V. Alantas norėjo kiek plačiau pasisakyti dėl seimo raporto ir aplamai SLA reikalais, tačiau SLA prezidentas pagrąsino ne tik pašalinti iš salės, bet net teismu. O viceprezidentas S. Gegužis reikalavo pirma raportą priimti ir tik po to pasisakyti dėl to raporto atskirų punktų (plg. "Naujienos", 1970 m. liepos 2 d.). Kokią gi prasmę gali turėti diskusijos, kai raportas jau priimtas? Aišku savaime, kad pirmojo įžulus elgesys su seimo teisėtais delegatais, o antrojo silpna orientacija organizaciniame darbe tik atbaido žmones nuo SLA ir sukelia nereikalingo nepasitenkinimo.

Kai 1968 m. Chicagoje buvo 55-tas seimas, prabangioms hotelio salėms ir prašmatniam baliui buvo išleista per 10 tūkstančių dolerių. Aukų įvairiems reikalams, tame skaičiuje ir kelių mirusiųjų vainikams bei paminklams, dviejų metų bėgyje buvo paskirta tik 1.226,50 dol. Ir palyginkime dabar SLA prezidento ir tarybos dosnumą seimo reikalams su auka kilniems tikslams.

Jei to seimo išlaidos būtų per pus sumažintos ir 5-6 tūkstančiai dolerių būtų paskirta moksleivių-studentų pašalpai, tai tėvai ir jaunuoliai mielai prisirašytų prie SLA, nes aiškiai matytų, kad iš šios organizacijos galima ko nors gero susilaukti.

Pristeigta daug įvairiausių fondų su keleta šimtų dolerių kapitalo. Imkime kad ir Karo fondą su 1.522 dol., Emigrantų fondą su 1.206 dol. kapitalo ir dar daug panašių. Tų fondų skaičius neturi jokios praktiškos reikšmės, daugumą jų galima sujungti į vieną ir rezultatas būtų tas pats, bet būtų išvengta biurokratinio popierizmo ir nereikalingo darbo personalui.

Įvairiausių komisijų SLA rėmuose irgi netrūksta. Jų gal daugiau, kaip kokioje valdžios ministerijoje (o yra dar ir komisijų komisija — apsoliutus biurokratizmas). Kas įdomu, kad tų komisijų nariai neblogai apmokėti. 1968-69 metais įvairioms komisijoms buvo išleista 15.628,42 dol.

Kai SLA prezidentas ir tarybos nariai dedasi dideliais Lietuvos patriotais, tai gal jie galėtų atsakyti taip pat per spaudą, kiek gauna už įvairius podėdžius Vliko, Altos, Batuno ir kitų veiksnių įvairios komisijos?

Dviejų paskutinių metų bėgyje "Tėvynė" SLA kasai kainavo 41.416,05 dol. Ar šio laikraštuko leidimui yra reikalingas specialus redaktorius ir spausdinimo priemonės, ar jis pateisina savo egzistenciją ir įdėtas išlaidas, ar negalima būtų susitvarkyti kitaip, kad sutaupius SLA kasai keletą tūkstančių dolerių ir tais pinigais paremti kultūrinius-tautinius reikalus ir ar SLA prezidentas bei tarybos nariai apie tai kada pagalvojo bei pasvarstė?

Štai, tik dalelė SLA administracinių išlaidų: algos vedėjams ir tarnautojams per 2 metus — 76.391 dol., vedėjų ir komisijų išlaidos — 15.628, 42 dol., 1968 m. seimas Chicagoje — 10.163,36 dol., algos spaustuvės tarnautojams — 22.515,71 dol., "Tėvynės" leidimo išlaidos — 19.100,34 dol., Kuopų organizatoriams — 5.491,23 dol.

Čia nėra išvardinta daugybė smulkesnių išlaidų, kaip kad daktarams kvotėjams, kuopų fin. sekretoriams, raštinės išlaidos ir t.t.

Nežiūrint SLA struktūroje įvairių trūkumų, vis atsiranda tokių, kurie kenkia SLA progresui. Imkime kad ir "Naujienų" 1970 m. Nr. 280, kur J. Vlks, nors nieko neišmanąs apie šią organizaciją ir net niekieno nepasamdytas (jo paties žodžiai), rašo, kad SLA yra protinga, sąmoninga ir išmaninga. Iš tikrųjų gi tik žmogus gali būti protingas ir išmaningas, o ne organizacija kaip tokia.

A. Lukas

---

tyje kentėjo nepriteklių, kaip ir tūkstančiai kitų, dirbo nemėgiamą darbą, bet mokėsi, kol pramoko angliškai, baigė teisės mokslus, išlaikė egzaminus ir gavo leidimą verstis advokato praktika. Jeigu prez. Antano Smetonos valdymo laikotarpiu ir būtų padarytas koks nelemtas nutarimas, tai ar galima kaltinti sūnų dėl tariamo tėvo žingsnio? Kuri kultūringa tauta vaikus baudžia dėl tėvų nusikaltimų? Kuri baudžia dėl tariamų tėvų nusikaltimų? Vaikus ir vaikaičius baudžia tiktai sužvėrėję komunistai, bet niekas kitas. Lietuviai iki šio meto to nedarė. Naujienos to niekad nedarė ir nedarys".

NAUJAS ŽURNALAS

Lietuviai socialdemokratai ruošiasi išleisti savo naują žurnalą, kuris vadinsis "Mintis". Žurnalas jau renkamas Britanijos Londone, Nidos spaustuvėje.

• Rambyno skautų draugija išleido naują studentams laikraštėlį "Rambynas". Redakcijos kolegiją sudarė E. Butonas, A. Mikutaitis, S. Petkus, A. Derenčius.

Tony's Photo Studio

1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, P.Q.

PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS
SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS
ĮVAIRIOS PROGOS

TEL. 525-8971.
T. Laurinaitis

ATLIEKAMI ĮVAIRŪS MŪRINIMO DARBAI IR VIŠOKERIOPI REMONTAI. CEMENTO, MEDŽIO DARBAI, GELEŽIES SUVIRINIMAS (WELDING). VYKSTU IR Į PROVINCIJA ONTARIO IR QUEBEKO.

M. Krauza

10167 48th Avenue, Montreal 477
Tel. 665-2278

Baltic Woodwork Co.

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

547 Lafleur Ave., LA SALLE 650, P.Q. TEL. 366-3884.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

7725 RUE GEORGE LASALLE, P.Q. Tel.: 366-0500 366-4203

• TAISOME IR DAŽOME AUTO-MAŠINAS.
• ESAME SPECIALISTAI MOTORINIŲ ROGIŲ

SAV. G. DESROCHERS

TEXACO

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION
(M. RUTKAUSKAS)

POINTE CLAIRE, P.Q. — 601 St. Jean Road. Tel. 695-3883
ILLE BIZARD, P.Q. — 459 Cheerier Street. Tel. 626-5175

• Parduodami "SCORPION" firmos motorinės rogės.
• Atsitiktiniai ir kapitaliniai auto-mašinų remontai.
• Degalai, tepalai, padangos ir kt.
• Lengvai pasiekiama greitkeliu Nr. 40.

BELLAZZI-LAMY INC.

ĮVAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA:
Durys, langų rėmai. Izoliacija. Ten-Test.
Masonite, statybinis popieris, cementas,
B.P. išdirbiniai ir visa kt.

7682, BOUL. CHAMPLAIN LASALLE 366-6941

LEIDYBOS ARUODUOS

Railos dialogas su lietuviais

Bronys Raila yra vienas pačių geriausių lietuvių žurnalistų svetur. Jeigu turėsime galvoje, kad JAV gydytojai anais metais yra paskyrę jam premiją, kaip geriausiam žurnalistui, tegu turėdami tuomet prieš akis daugiau tik vienerių metų jo iškilumą, tai jis, tur būt, ir bus pats geriausias. Mūsų žurnalizmo lygis nėra ypač aukštas, ir tai sakydami turime galvoje nebūtinai tuos dalykus, apie kuriuos rašoma (čia kartais iš vėžių išėję kai kurie žurnalistai tiesiog nuo koto nusirašo). Turime galvoje B. Railos sugebėjimą rašyti ir jo pasiruošimą. Talento jam galima pavydėti — jis suranda visada pakankamai medžiagos ir tinkamų priemonių.

B. Raila taip pat yra kone vienintelis lietuvis žurnalistas svetur, kuris pajėgia per laikraščius perleistuosius publicistinius darbus dar kartą paleisti į žmones knygomis. O jeigu pajėgia, tai turėtų reikšti, kad jo ta publicistika patinka skaitytojams ir dėl to išperkama net ir šiais laikais, kurie apskritai nėra palankūs knygai. Štai gi jo "Laumių juosta" (1966 m. išleista Nidos Knygų Klubo) buvo tuojau išpirkta, kai tik išėjo.

Dabar išėjo nauja Bronio Railos publicistikos knyga, pavadinta **Dialogas su lietuviais** (Akimirksnių kronikos 2), gražiai išleista Lietuvių Enciklopedijos leidyklos. Išleista 1.000 egzempliorių, taigi mūsų sąlygomis nemažu tiražu. Iliustruota K. Jezerskio. Geras popierius, dailus kietas įrišimas, aplankas. Knyga turi 560 puslapių.

Ši jo publicistinių raštų knyga jau ketvirtoji (anksčiau išėjusios: Tamsiausia prieš aušrą, Iš paskendusio pasaulio, Laumių juosta) ir, manytume, ne paskutinė, nes B. Raila yra darbštus laikraštininkas. 1953 m. išleistame "Amerikos lietuvių vardyne" nurodyta, kad jis yra parašęs apie 7.000 straipsnių. Tokia statistika buvo paskelbta juk prieš 17 metų. Taigi ir per tuos keliolika metų bus susidaręs nemažas puslapių derlius, turint galvoje, kad ši, va, dabartinė knyga yra sudaryta bene iš tų kronikų, kurias autorius ar ne apie kokius metus ar šiek tiek daugiau leido per "Dirvą" (ne visiškai viskas, rodos, buvo perleista per laikraštį). Taigi produkcija nemaža, ir daugumas šiuo atveju galėtų jam pavydėti darbštumo.

"Dialogas su lietuviais" yra, tur būt, šiandien užsienių lietuvių pati aktualiausia tema. Tai tema apie bendradarbiavimą su Lietuva ir jos lietuviais ir apie mūsų įvairius požiūrius tuo klausimu ir veiksmus, kuriuos vieni giriame, o kiti plūstame. Europos lietuvių galvas ar širdis mažiau dar tėra palietę tokie rūpesčiai. Bet Amerikos žemyno, ypač JAV, lietuviai kaip pradėjo ginčus, vieni kitų įtarinėjimus, barnius ir plūdimąsi dėl to bendradarbiavimo, tai jau ir sustoti nebegali ir, greičiausia, nebepajėgs. Tai, va, šitą temą visa savo

Bronys Raila

erudicija ir nagrinėja B. Raila "Dialoge su lietuviais".

Tam klausimui pradėti nagrinėti, kaip jis pats knygos pratarmėje pasisako, pagrindo jam davė Lietuvoje gyvenąs rašytojas Juozas Baltušis, kuris yra lankęsis Amerikoje, o iš jos grįžęs parašė savo įspūdžių knygą "Tėvų ir brolių takais". B. Raila "Dirvoje" išspausdino tos knygos recenziją. Dėl tos recenzijos komunistinėje "Laisvėje" pasisakė J. Baltušis, paliesdamas bendruosius dalykus pagal oficialiąją liniją ir taip pat užkabindamas patį B. Railą, kuris okupuotosios Lietuvos propagandininkų ypač nemėgstamas ne tik dėl jo aštrių straipsnių, bet ir dėl senos praeities, kai išsiskyrė jo ir buvusių jo kairiųjų draugų keliai.

Dabar po Baltušio to pasisakymo B. Raila ir pradėjo pirmiausia dialogą su Lietuvą valdančiais tūzais, dialogą, kurį, greičiausia, nebent vien tie tūzai ir tepaskaitys pagal jau visiems žinomą dėsnį, kad tokius dalykus paskaito, kam reikia...

Tuo atsiskaitymu su Baltušiu ir jo bendraminčiais Lietuvoje pradėjęs dialogą, B. Raila, atremdamas jam mestuosius priekaištus, be kita ko, ilgai sustoja ir ties vokiečių okupacijos metais, pateikdamas nemaža įdomios naujos medžiagos. Tiesioginis antibolševikinis dialogas taip gražiai ir spalvingai nusitęsia per pirmuosius 200 knygos puslapių, nes mūsų kronikininkui gyvenimas parūpina vis naujos medžiagos — naujienų susiranda čia "Vienybėje", čia "Švyturyje", čia ties ta nauja medžiaga sustojus ir paties autoriaus atmintyje, niekada neišsenkančioje, visada sklidinai pilnoje įdomybių.

O vėliau jau tęsiamas dialogas su svetur gyve-

al. gimanto skiltis

GELTONASIS PAVOJUS

Ne vien tik aplinkos gyvenime, bet ir lietuvių tarpe vis plačiau kalbama apie didėjantį pavojų visiems, bet ypač jaunimui, iš plintančios pornografijos. Šis pavojus yra toks tikras ir gyvas, kad net sunku patikėti, jog per vienerius paskutinius metus jis yra nepaprastai išsiplėtęs. Nesustojo jis, kaip kai kurie naivieji galvojo, ties New Yorko Times skveru, 42-sios gatvės kino teatrais ar pigiųjų knygų ar žurnalų sankrovomis.

Geltonasis pavojus, lyg kokia slenkanti lava, jau pasiekė visų šio kontinento didmiesčių centrus ir priemiesčius. Kaip grybai po lietaus dygsta naujos knygų parduotuvės, maži intymūs kino teatrai, kiti teatrai "persiorientuoja" ir pradeda rodyti vien sexualinius, neretai ir perversija persunktus filmus.

Be knygų, žurnalų ir albumų, galima gauti nuotraukų, filmų naminiam 8 mm ekranui arba net ir įvairias dirbtines priemones, kaip reklamuojama, sėkmingesniam lytiniui aktui.

Štai, kokioje aplinkoje turi bręsti mūsų jaunimas, kvėpuoti užterštu oru, maudytis gendančiam vandeny, vaikščioti po porno nuodais užnuodytą kasdienybę, vis gaudomam iš vitrinų, stendų, reklamų ir kitokiais priminimais.

Antipornografiniai įstatymai nėra panaikinti, tad kokiu būdu geltonosios spaudos ir filmų gamintojai juos apeina? Labai paprastu būdu. Ypač jiems sekasi filmų srityje. Paskelbiama, kad šis ar tas filmas tėra vadovėliu vedusiems, į sekso praktiką žvelgiant medicinos ar psichologijos autoritetų akimis ir vadovaujantis jų patarimais.

Kaip vadovėlis būna iliustruotas ir su paaiškinimais, taip ir filmas yra dalykiškai smulkmeniškas iki pačių detalių, nieko nesivaržant, nieko neslepiant. Paprastai "daktaras" yra teksto kalbėtojas, o dekoracijas sudaro didelė plati lova, na, ir viena ar dvi, dažniausiai jaunų žmonių poros, kurios pristatomos, kaip vyras ir žmona.

Jei dar prieš kelis metus tokio pobūdžio filmai tebūdavo pusiau slapta, namuose, gerai pažįstamų draugų grupėje, tai dabar jau visai atvirai, dideliame, plačiaekraniniame kino teatre, viešai, visiems, 18 m. amžiaus sulaukusiems. Atseit, paguoda – vaikai ir paaugliai neįleidžiami.

Tiek tokiais spausdiniais, tiek tokiais filmais, atrodo, domimasi, ir paklausa yra pakankama. Kitu atveju toks biznis negalėtų ilgai išsilaikyti. Blogiausia tame, jau nekalbant apie visus kitus slystančios moralės aspektus, jaunimas gali gauti perdėm klaidingą idėją apie seksą. Jis propaguojamas taip, kad savaime atskiriama meilė, santuoka nuo seksualinės praktikos, nuo mūsų visų deramai suprantamų normų.

Seksas – tik malonumas, tik pramoga, seksas be jokios atsakomybės nori žmogų sugyvulinti, jį nuženminti iki negalvojančios būtybės, besivadovaujančios tik savo instinktais. Tai aršus pavojus šeimai, visuomenės santvarkai, tautai ir valstybei.

Kai kurie stebėtojai nenori įžvelgti tokio realaus pavojaus, tikėdami, kad tai tik praeinančios mados, gal laiko dalykas. Šis autorius šioje plotmėje nėra toks optimistas. Stebint šiuos visus reiškinius, norėtųsi teigti, kad prieš laukiant bet kurio pagerėjimo, teks pergyventi dar didesnį nuopolį žemyn. Tas kartu atneš ir neišvengiamus nuostolius. Vargiai ar ir mūsų tarpe bus išimčių. Srovė juk tempia su savimi visus.

Gintarietės Philadelphijoje šoka Kepurinę.
R. Kunnapuu nuotr.

nančiais lietuvių dideliais ir mažesniais vadais dėl bendravimo ar bendradarbiavimo su Lietuva ir jos lietuviais ir dėl Lietuvos laisvinimo politikos. Bendravimo klausimu skelbiami nutarimai veiksnių, spausdinami pasisakymai partijų vadų ar šiaip politikų, ir net viena stambesnė brožiūra buvo pasirodžiusi. Dėl visų tų gausybės balsų knygos autorius iš peties ir pasisako. O iš jo pasisakymų galima pasidaryti išvadą, kad B. Raila nėra šalininkas visokių griežtų draudimų ir pamokymų, kurie dažnai nėra nei per daug logiški, nei naudingi lietuvių tautai. Jis yra kaip tik bendravimo šalininkas.

Tos kelios mintys, kas knygoje rašoma, toli gražu nėra B. Railos "Dialogo su lietuviais" pristatymas. Tos mintys yra greičiau tik siūlo galas, už kurio užsikabinęs jau gali pradėti bendrauti su spalvinguoju mūsų kronikininku. Bendraudamas gali su juo kai kur ar visur sutikti, gali ir visiškai nesutikti — tai priklausys nuo šios knygos skaitytojų pažiūrų ir įsitikinimų. Bet kiekvienas skaitytojas juste pajus, kad knyga gyvai, vaizdingai parašyta. Net ir tiems, kurie apskritai bodisi politika, negalės nepatikti visokie stilistiniai B. Railos deimančiukai, kurių knygoje yra apstu. Vaizdingumo ir aštrumų publicistikoje mėgėjams tai bus nebe duona, o pyragas pasiskanauti.

Norintieji spręsti amžinybės klausimus gal suabejos, ar lemta šiai spalvingai knygai atlaikyti laiką, išlikti ir būti vis įdomiai. Į tą klausimą savo metu yra atsakęs pats B. Raila. Jis nurodė į V. Kudirkos publicistiką, kuri ir šiandien tebėra įdomi ir kai kuriais atvejais aktuali, o visais atvejais — tikra autoriaus gyvenamojo meto istorija, ne būtinai datų istorija, greičiau lietuviškų rūpesčių, opiausių klausimų, gyvenimo, kuris gal ir neišsitenka tarp sausų datų.

K. Abr. (EL)

Etninė spauda

Kanados senato komitetas, kuris tyrinėjo spaudos, radijo ir televizijos padėtį, savo pranešime pabrėžia, kad tautinių mažumų (etninė) spauda yra gyvybiškai svarbi, kuriant stiprią Kanadą.

Komitetas atmeta mintį mažumų spaudą remti subsidijomis, bet siūlo, kad "Canadian Scene" agentūrai, kuri žiniomis aprūpina spaudą 14 kalbų, vyriausybė padengtų susidariusį deficitą. Be to, komitetas siūlo įkurti specialų paskolų fondą, kuris teiktų paskolas tiems mažumų laikraščiams, kurie įrodė savo gyvybiškumą.

Komiteto pranešime 5 puslapiai paskirti mažumų spaudai. Ten rašoma: "Aišku, kad ateiviams reikia pagalbos. Ir jie jos gauna iš Kanados gausios, palaidos, entuziastiškos, menkai susiorganizavusios, gerų intencijų mažumų spaudos".

Pranešime aiškinama, kad mažumų spaudos redaktoriai turi "paradoksiškus" tikslus. Pirmutinis tikslas yra išsaugoti savo kalbą ir kultūrą. Tačiau, šalia to, yra ir ateivių intergracija į Kanados gyvenimą. Tik redaktorių "vis mažėjanti mažuma" bando išsaugoti senoviškus politinius ir religinius susiskaldymus. Tikrasis mažumų spaudos redaktorių uždavinys yra savo skaitytojus skatinti pasidaryti "tikrais" kanadiečiais, kurie vis dėlto išsaugotų savo kultūrinį palikimą.

Mažumų spaudos redaktorių delegacija 1969 m. kovo mėnesį lankėsi pas ministrą pirmininką P. E. Trudeau. Jie atsisveikino užtikrinti, kad 1969/70 metais federalinė vyriausybė skelbimams mažumų spaudoje išleis 120 tūkstančių dolerių. Iš tikrųjų tebuvo išleista 64 tūkst. dol. Redaktoriai buvo nusivylę ir pasipiktinę.

Nors komitetas ir sutinka, kad vyriausybė yra įpareigota ir tautines mažumas atitinkamai informuoti, bet jis griežtai atmeta mintį, kad vyriausybės skelbimai būtų naudojami, kaip netiesiogė subsidija mažumų spaudai. Turįs būti surastas kitas būdas tai spaudai padėti.

Komitetas teigiamai įvertino "Canadian Scene" žinių agentūros veiklą. "Canadian Scene" glaudžiai bendradarbiauja su Kanados Etninės spaudos federacija. Pranešime sakoma, kad be "Canadian Scene" daugeliui mažumų leidinių būtų sunku verstis.

"Canadian Scene" nuo 1963 m. veikia su nuostoliais, kurie dengiami iš anksčiau sudarytų atsargų. Komiteto nuomone, vyriausybė turėtų šitus nuostolius padengti ir suteikti tokią paramą, kuri įgalintų šitos agentūros darbą išplėsti ir patobulinti. Pranešime rašoma: "Suteikit kuklią paramą "Canadian Scene" organizacijai, kuri apie Kanadą pasakoja naujiesiems kanadiečiams per mažumų spaudą keturiolika kalbų. 25 tūkstančių dolerių, tur būt, pakaktų. Tai sudaro 83 centus kiekvienam asmeniui, kuriam tos organizacijos rašiniai yra skiriami".

Naujųjų kanadiečių radijo programos yra ribotos, todėl jų spauda įgauna gyvybišką reikšmę. Radijo programos mažumų kalbomis turi ir kultūrinę reikšmę, bet dažniausiai radijo stotys laiką paprasčiausiai išnuomuoja, o todėl programų lygis yra menkas.

Mažumų programų televizijoje beveik nėra, išskyrus atsitiktines itališkas programas per Montrealio CFCF ir Hamiltono CHCH stotis. Komitetas mano, kad ateityje mažumos galės turėti programas kabelio tv stotyse. O tuo tarpu CBC turėtų atlikti savo pareigą ne tik anglų ar prancūzų kalba.

Pasak pranešimo, Kanados mažumų spauda vaidina gyvybišką rolę, integruoja ateivius į kanadiškąjį gyvenimą. Tačiau integracija nėra asimiliacija. Mažumų spauda reikalinga dar ir tam, kad būtų išsaugotas ir toliau vystomas tas kultūrinis palikimas, kuris visus kanadiečius praturtina.

N. Campbell
(Can. Scene)

SMARKIAI APLEISTA

"Tiesoje" rašoma:

Jau senokai į Akmenės rajono Paragių kaimą, kur yra rašytojos Lazdynų Pelėdos sodyba, nesuka ekskursantai. Namas smarkiai apleistas. Ir jo viduje tuščia. Mat, Šiaulių istorijos-etnografijos "Aušros" muziejus išsigabeno čia buvusią memorialinę ekspoziciją, nes ji dėl blogų laikymo sąlygų gendanti, pelijanti. Žūva vertingas kultūrinis paminklas.

O Akmenės rajono įstaigos, kurios privalo juo pasirūpinti, sodybos-memorialinio muziejaus remontą vis atidėlioja. Pakruojo rajono Guostagalio apylinkės Gedučių kaimas yra žinomo fiziko ir chemiko T. Grotaus gimtinė. Bet ir čia viskas apleista, prašosi tvarkos.

INFORMACIJOS KONFERENCIJA

Batuno biuletenio pranešimu, kovo 27-28 d. New Yorke įvyksiąs Šiaurinės Amerikos baltiečių informacijos pirmasis kongresas.

Darbotvarkėje numatytos šešios seminaro pobūdžio sesijos: 1. Baltiečių dabartinis bendradarbiavimas; 2. Baltiečių laikraščiai ir radijo programos; 3. Baltiečių jaunimo ir studentų veikla; 4. Galimybės JAV ir Kanados politikoje; 5. Baltiečių projektai ir informacijos metodai; 6. Šaltiniai ir galimybės gauti dabartinius duomenis apie Baltijos kraštus.

Kiekvienoje sesijoje bus po vieną arba daugiau 5-15 minučių trukmės informacinės paskaitos, po kurių seks 6-10 asmenų diskusijos.

Kongreso programos komiteto pirmininku yra dr. R. D. Paegle, 77 Seventh Avenue, New York, N.Y. 10011, USA. Batuno biuletenyje nėra pažymėta, kas kongresą iš tikrųjų rengia.

AMPULĖ

EDMUNDAS LEKEVIČIUS
MOKSLINIS FANTASTINIS APSAKYMAS

MOKSLINIAI FANTASTINIAI APSAKYMAI (SCIENCE FICTION) LIETUVIŲ LITERATŪROJE YRA RETENYBĖ. IŠ JAUNIMO GRETŲ PERSPAUSDINAME PIRMĄ TOKĮ E. LEKEVIČIAUS APSAKYMĄ. 1942 METAIS GIMĘS AUTORIUS VILNIAUS UNIVERSITETE BAIGĖ GENETIKĄ.

Jau buvo vėlus laikas, kai į psichiatro kabinetą įėjo gydytojas Šelis.

- Labas vakaras, Vaišvila, - kreipėsi jis į sėdintį už stalo žmogų žilstelėjusia galva. į įėjusį pažvelgė neįprastai didelės ir gilios akys.

- Labas.

- Tai parvažiavai. Na, kaip senis Mileris? Gripas ar kas nors rimčiau?

- Gripas? ... - Vaišvila atidėjo į šalį papkes su popieriais, pakilo, perėjo per kambarį ir sustojo prie lango. Išsitraukė cigarą ir užsirūkė. - Jis mirė.

- Mirė?? Na jau ... Toks milžinas. Hm ... Ir tu buvai jam mirštant?

- Taip. Prieš mirtį jis daugiau nieko nenorėjo matyti, - Vaišvila keletą kartų patraukė cigarą. - Kai įbėgau į kambarį, jis merdėjo. Jisai norėjo kažką pasakyti, tačiau aš vos išgirdau: "juos reikia nužudyti","ampulėje – bakterijos" ir, rodos, "saugokis pats". Kai jis buvo miręs, aš nuo jo delno paėmiau ampulę su kažkokiu skysčiu.

Kelias minutes kabinete vyravo tyla. Tebuvo girdėti Vaišvilos žingsniai.

- Nežinau, kas mane labiau sujaudino, ar senio mirtis, ar tie jo keisti žodžiai. Mileris, jis juk buvo geraširdis, visų gerbiamas žmogus, staiga kėsinasi į kitų gyvybes! Arba vėl: kodėl Mileris prieš dvejus metus metė žmogaus genetiką ir pradėjo domėtis bakterijomis, infekcinėmis ligomis ir dar kažkuo? ... Ką bendra turi Mileris su ligoniu iš tryliktos palatos? Priepuolių metu tas tipas mini kažkokį Milerį (o gal kitą). Keista, ar ne?

- Su tryliktu galėsi pasikalbėti tik praėjus ligai. Atleisk man už smalsumą, tačiau vis dėlto kas tave siejo su Mileriu? Ar tiesa, kad jis tau atstojo tėvą?

- Netrukus po tėvo mirties, tada aš buvau dešimties metų, mus aplankė Mileris. Iki tol apie jį nieko nebuvau girdėjęs. Jis daug padėdavo motinai. Pastebėjęs manyje polinkį medicinai, įtaisė į specmokyklą. Studijų laikais aš pas jį gyvenau. Matyt, senstant jam įgriso vienatvė. Štai ir viskas ... O ne, ne viskas.

Prigesinęs cigarą, Vaišvila priėjo prie nedidelių durelių sienoje.

Eikš čionai.

Beveik visą mažytę fotolaboratoriją buvo apžergęs, masyvus stalas, užverstas knygomis, nuotraukomis, pageltusiais popieriais ir senais suvenyrais. Vaišvila ištraukė vieną stalo stalčių. Jame buvo įmontuotas senos laidos magnetofonas. Spragtelėjo klavišas.

- Klausyk atidžiai.

Aparatas, lyg pažadintas iš gilaus miego, įsibėgėdamas džeržgė ir cypė.

- Kas tau, mano mažyti? Viešpatie, nejaugi jis kliedi? Vargšas mano berniukas.... - sudejavo moteris. Paskui pauzė. Tebuvo girdėti kažkoks murmesys.

- Aš – Mileris ... sukūriau tave ir tavo brolius, - pabrėžtinai rimtu tonu prašneko vaikas. Atrodė, lyg jis skaitytų iš knygos. - Kiekvienas jūsų – tai viena mano odos ląstelė. Izoliuotą odos ląstelę aš išmokau diferencijuoti ... ji tapdavo panaši į apvaisintą kiaušinėlį. Po to tokia ląstelė būdavo talpinama į motinos įsčias. Daug kartų pasidauginusi, ji vėl virsdavo manimi ... kopija ... Tuo būdu aš praturtinsiu žmoniją vunderkindais. Gal būt, jiems lemta padaryti dar didelių atradimų...

Dar keli sakiniai be sąryšio ir prasmės.

- Šiuo metu, mano sūnau, tu esi tik mano odos ląstelė, gulinti mažytėje stiklinėje kameroje, - vėl vaiko balsas. - Papildęs šios ląstelės genetinę informaciją, aš perduodu jai savo gyvenimo patyrimą, dediferenciacijos metodiką. Gal būt, užaugęs tu ją galėsi atgaminti. Perduoti savo gyvenimo patyrimą palikuonims tiesiogiai... labai svarbu.

Po to vaiko balsas lyg žirnius pradėjo berti terminus, vardyti įvairius junginius. Kartais įsiterpdavo nesuprantamų žodžių. *Pravirko moteris. Spragtelėjo klavišas.*

Šelis įsistebeilijo į draugą.

- Nesupratai? - liūdnai šyptelėjo Vaišvila. - Šis įrašas padarytas, kai aš teturėjau septynerius, ligos metu. Kol aš dar jaučiausi pusėtinai ir juokavau su motina, ji panoro mūsų pokalbį užrašyti į juostą. Tačiau po kelių minučių aš pradėjau kliedėti.

- Tai panašiau į garsinį skaitymą.

- Labai. Tačiau, sąmonei prablaivėjus, aš vėl nežinojau nei Milerio, nei metodikos. Iki šios dienos negaliu suprasti, kaip metodika ir visa kita atsidūrė vaikiščio galvoje. Gal iš tikrųjų aš gavau ją iš karto, dar negimęs, ir ji visą laiką tūno giliai pasąmonėje. Bet tada Milerį tektų pripažinti savo tėvu, o mane – jo odos ląstele. O tai daugiau negu naivu, netgi dabar, kai mokslas žymiai pranašesnis. Be to, aš nieko iki šiol negirdėjau apie egzistuojančius savo brolius.

- O pats Mileris niekada neužsiminė apie savo kilmę?

- Ne. Tiesa, vienu metu – Mileris tada buvo mano profesorius – jis paklausė mane, ar aš girdėjęs ką nors apie dediferenciacijos metodiką. "Nieko", - atsakiau. Tada šiam įrašui neteikiau bent kiek rimtesnės reikšmės. Po to viename sename leidinyje atsitiktinai aptikau Milerio nuotrauką. Mane tada nustebino mūsų panašumas. Nuo tada ir suabejojau savo natūralia kilme, susidomėjau įrašu ...

Staiga virš durų užsidegė lemputė su skaičiumi 13.

- Eime. Tas fizikas, matyt, išgyvena eilinį priepuolį. - Vaišvila pasuko durų link.

Trylikta palata buvo pačiame koridoriaus gale, "apendicite". Joje jau kelios dienos gulėjo Houlis – ligonis, atvežtas iš karinio, energetikos instituto. Tai buvo, matyt, svarbus asmuo, nes ligoninės vadovybei buvo įsakyta jį izoliuoti, skirti ypatingą dėmesį ir kruopštų gydymą.

Palatos kampe ant grindų klūpojo liesas, milžiniška galva žmogus. Žili suvelti plaukai, įdubusios akys, pilnos kančios ir liūdesio, labai sendino iš pažiūros dar jauną veidą. Priepuolio kritiškiausias momentas, atrodo, buvo praėjęs. Tačiau, pamatęs įėjusį, jis išsigando.

- Ššš... – ligonis pridėjo pirštą prie lūpų. - Ramiai. Greičiau į kambarį, jie tave mato.

Nors Houlio atsargumui Vaišvila neteikė reikšmės, jis vis tiek nuslinko į nurodytą kampą. Atsiklaupė. Po to Houlis, baimingai žvilgčiodamas į langą, pripečkojo prie svečio. Jis duso iš susijaudinimo.

- Langą reikia užtemdyti, - sužnibždėjo jis. Tačiau pamatęs, jog pašnekovas tik dėbčioja, jis supyko. - Kvaily, pro langą matyti Centauro Alfa. Vadinasi, ir haliotai gali mus pastebėti. Jie juk turi galingus teleskopus. O mums reikia slaptai, netikėtai... Chi chi chi ... - Pajutęs, jog Vaišvila nesupranta jo džiaugsmo, ligonis nustojo kvatotis ir su šypsena įsipoksojo į lubas. Priepuolis baigėsi. Po kiek laiko Vaišvila pakilo.

- Ar jūs nematėte Milerio, daktare Vaišvila? - staiga prašneko Houlis ir, nedavęs pašnekovui atsipeikėti, tęsė: - Gal jūs galite jam pranešti, jog aš čia? Labai prašau.

- Aš pasistengsiu. Ne, aš būtinai jį atvesiu, Houli. O dabar nurimkite ir gulkite – tuoj prasidės procedūros. Labanakt.

Prieš išeidamas Vaišvila žvilgtelėjo pro langą. Rami birželio naktis, pilna mirgan-

čių žvaigždžių, gaubė ligoninę.

Houlis sveiko greitai. Jis darėsi vis ramesnis. Vaišvila atidžiai sekė savo pacientą, tačiau šis lyg pamiršo Milerį.

Vieną rytą Vaišvila, kaip įprasta, paklausęs apie sveikatą, kreipėsi į Houlį:

- Gal tu kartais pažįsti Milerį, genetiką?

- Taip. Pažįstu, - sukluso Houlis.

- Štai jau kelios savaitės aš nešiojuosi šią ampulę ir nežinau, ką su ja daryti. Mileris mirdamas ją paliko ...

Houlis staiga metėsi prie Vaišvilos stengdamasis pačiupti dėžutę su ampule. Tačiau Vaišvila buvo greitesnis, ir ampulė akimirksniu atsidūrė kišenėje.

- Netiesa. Mileris man žadėjo, man ... Šie vaistai mano, daktare Vaišvila, - Houlio akys, atrodė, iššoks iš akiduobių, jis visas drebėjo.

"Blogai tau", - pamanė Vaišvila. Jis apsisuko ir išėjo. Ilgai vaikščiojo po kabinetą negalėdamas susikaupti ir sėsti prie stalo.

Ką Mileris apgavo? Mane ar jį? Ne, ne.... Vadinasi, Houlį. Bet jeigu ten yra mirtinos bakterijos... Kodėl Mileris jį norėjo nužudyti pakišdamas vietoj vaistų nuodus? O gal senis prieš mirtį pakvaišo?"

Po kelių valandų, šiek tiek aprimęs, Vaišvila vėl nutarė aplankyti tryliktą palatą. "Ampulę geriau paslėpti", - pamanė. Staiga skaudi nuojauta dūrė į širdį - kišenėje dėžutės nebuvo. O gal? ... Ne, nėra.

Koks neįprastai ilgas šį kartą Vaišvilai pasirodė koridorius! Pagaliau ... Palatos durys buvo atviros, viduje - tuščia.

Maždaug po valandos nuošaliame Ramiojo vandenyno pakrantės rajone, prie nedidelio, panašaus į poilsio namus pastato, pasislėpusio kalno įduboje, sustojo mašina.

Iš jos išlipo Vaišvila ir bėgte nubėgo pastato link. Jis net nepažvelgė į paradinį įėjimą, o nusileido laiptais ir atsidūrė priešais duris į požemį. Tačiau jos buvo uždarytos.

- Kas jūs toks ir kokiu tikslu atėjote? - paklausė balsas iš už durų.

- Aš, Vaišvila, gydytojas psichiatras, atvykau pas savo pacientą Houlį.

Jo nuostabai, durys atsivėrė. Ilgame koridoriuje buvo daug siaurų metalinių durų, vienos jų atsidarė, tačiau niekas nesirodė. Vaišvila vikriai prasmuko pro jas ir atsidūrė lifte. Durys užsidarė, tapo visiškai tamsu. Kai jos vėl atsivėrė, Vaišvila išvydo nedidelį kambarėlį, greičiau laboratoriją, kurios didesnę dalį užėmė įvairūs pultai. Prie vienos jų sėdėjo Houlis - besišypsančiu veidu ir pašaipiomis akimis.

- Nesitikėjau iš jūsų tokio stropumo, - Houlis prabilo tonu, kuris turėjo byloti apie pasikeitusias sąlygas. - Bet, tikėkite manimi, aš dabar sveikesnis už jus. Och, atleiskit, tik dabar pastebėjau - prašau sėsti.

Vaišvila priėjo prie fotelio ir sudribo jame.

- Nereikia apsimesti, Houli. Tu puikiai žinai, dėl ko aš atvykau. Tu įsitikinęs, jog toje ampulėje yra vaistai?

- Taip, aš tuo neabejoju, - tuo pačiu išdidžiu tonu tęsė Houlis. - Nesunku suprasti, jog jūs ampulę pasiglemžėte po senio mirties. Kitaip jūs žinotute jos paskirtį.

- Aš, kaip gydytojas, negaliu leisti savo pacientui vartoti velniai žino ką, - paskutinius žodžius Vaišvila kone išrėkė. Jis ryžtingai žengė prie stalo.

- Ramiai, ramiai, - suriko Houlis ir ištiesė ranką prie pulto. - Jūs būsite sunaikintas, kai tik prisiliesite prie ampulės. Na štai. O dabar sėskite ... Aš galiu patenkinti jūsų smalsumą. Be to, po dviejų savaičių visa tai taps džiugi naujiena visiems planetos patriotams. O iki to laiko jūs, be abejo, sutiksite svečiuotis mūsų kompanijoje?

Pašaipiai šyptelėjęs, jis tęsė:

- Jūs žinote, tur būt, jog žmonija susiduria su vietos, poilsio stokos problemomis. Greitai prie jų dar prisidės deguonies stoka - miškai katastrofiškai nyksta. Lieka viena išeitis - daliai žmonijos kraustytis į kitas planetas. Saulės sistema tuo atžvilgiu netinka. Kas kita haliotų planeta, esanti Centauro žvaigždyne. Ji yra Saulės sistemai artimiausia planeta tokio pat, kaip Žemės, klimato. Be to, ji beveik dešimt kartų didesnė už Žemę. Nelaukiant, kol mus sutryps mūsų pačių civilizacija, reikia išnaikinti haliotus ir daliai žmonijos užimti jų vietą... Tai nuostabi vietelė ...

Vaišvila priėjo prie nedidelio ekrano, ir jame pasirodė dangaus kūnas, savo spalvomis panašus į Žemę.

- Štai, žiūrėkite... - Houlio akys užside

- Štai, žiūrėkite ... - Houlio akys užsidegė, veidas pagyvėjo, jis buvo sužavėtas savo paties pasakojimo.

Vaišvila jo nebeklausė. Kai Houlio veidas persimainė, jis išvydo save patį - tokie stebėtinai panašūs buvo jų veido bruožai. Vaišvila užsimerkė. "Neišlaiko nervai", - pamanė.

- Mes kuriame ginklą, kuris yra skvarbus kaip neitrino ir pražūtingas kaip lazerio spinduliai. Po poros mėnesių jis bus baigtas, ir mes pradėsime naują kosmoso erą, - susižavėjęs tęsė Houlis. - Tačiau ... dabar, kada mums brangus kiekvienas darbuotojas, tarp mūsų siaučia sunki šizofrenijos forma. Kartais ji pereina į beprotybę. Daug specialistų dirbo taip, lyg šia liga sirgtų jie patys. Tačiau nesėkmingai. Po to pasisiūlė padėti Mileris.

"Niekšas. O, kad tu vėl pakliūtum pas mane ... O gal Mileris nežinojo apie šių žmonių kuriamą naikinamąjį ginklą? Tik tokiu atveju jis galėjo pasisiūlyti jiems padėti. Bet kaip suprasti jo priešmirtinius žodžius?"

- O Mileris pritarė haliotų nukariavimo idėjai?

Klausimas buvo, matyt, kiek netikėtas. Truputį padelsęs, Houlis atsakė:

- Jis bandė mus atkalbinėti, ragino netgi sabotuoti ginklo kūrimą. Daugelis mūsų, reikia pripažinti, pasidavė įkalbinėjimams. Tačiau kas iš to, mes neturime galimybės pasirinkti, - Houlis tai ištarė su vos pastebimu kartėliu. - Keistas buvo senis ... Vieną kartą jis, tur būt, pamišo beįtikinėdamas. "Prakeikiu tą dieną, kai aš jus sukūriau", - suriko jis man, išeidamas vis tiek pažadėjo pristatyti pažadėtą ampulę su vaistais.

Įtarimas buvęs giliai pasąmonėje, dabar privertė Vaišvilą sudrebėti. Broliai. "Aš sukūriau tave ir tavo brolius ... Aš ..." sukūriau tave ir tavo brolius ... Aš ..." - magnetofono juosta įstrigo...

Kai jis atsipeikėjo, aplinkui tvyrojo ta pati prietema, tačiau Houlio nebebuvo. Ampulė vis dar gulėjo ant stalo. Priėjęs arčiau, Vaišvila jau norėjo paimti ją į savo rankas,

tačiau ji buvo tuščia. Vaišvila puolė prie durų. Jos šaltai sutiko žmogų.

- Atidarykit. Atidarykit. - duslūs kumščių dūžiai čia pat sklaidėsi ir tirpo. - Vargšai mano broliai ...

Kameroje jie sėdėjo dviese. Vaišvila per šias kelias dienas neatpažįstamai pasikeitė. Plaukai pražilo, veidai įdubo, o akyse jau nebebuvo ankstesnio gyvumo.

- Aš labai apgailestauju, - prabilo nedidukas, smulkaus simpatiško veido su šviesiais ūsiukais ir barzdele žmogutis, - tačiau joks advokatas, manim dėtas, negalėtų jums kuo nors pagelbėti. Ne todėl, jog tapote šimto dešimties žmonių mirties kaltininkas, o todėl ... Supraskite mane ... Gal būt, jie ir negalės jūsų kaltės įrodyti, tačiau čia, speckalėjime, tai netgi ir nebūtina.

- Kam jūs tai pasakojate, ponas advokate, - vangiai prabilo Vaišvila. Jis atlošė galvą ir, atrėmęs ją į sieną, plačiai atvertomis akimis stebėjo, kaip palubėje didžiulis voras spaudė iš vargšės musės gyvybę.

Advokatas sumišo, jis neramiai sujudėjo kėdėje, kostelėjo.

- Geriau pasakykite, kas manęs laukia, - musė jau nebekrutėjo.

- Kiek man žinoma, jums teks vėl atnaujinti savo tėvo, jeigu taip galima pasakyti, darbą. Čia pat, karinės sistemos laboratorijose, jūs vėl gaminsite naujus vunderkindus iš savo odos ląstelių. Visa bėda ...

- Iš kur jie žino, jog Mileris - mano tėvas? - pertraukė Vaišvila. Jam pasirodė, jog kažkas mažytis bėgioja krūtinėje ir padeginėja širdį, plaučius, kepenis ...

- Matote, savo sumanymui įgyvendinti Mileris turėjo prašyti valdžios atstovų paramos. Šie jo idėjoms pritarė su džiaugsmu. Jie sužinojo viską, išskyrus dediferenciacijos metodiką - ją Mileris taip ir nusinešė į kapus. O motinos pateko valstybės kontrolėn. Visi jūsų broliai nuo penkių metų mokėsi vienoje fizikos mokykloje, po to - iki pat tragiško galo - dirbo karo energijos insti-

(keliama į 10 psl.)

PRIEŠ 50 METŲ

P. LELIS

Susipažinom su uosto įrengimais, kanalais, šliužais, Aukštumalio pelkių eksploatacija, Nemuno upės reguliavimu (vežiojo mus laivais uosto valdininkai vokiečiai), Ežerėčio durpyne susipažinom su mechanizuota durpių gamyba, Kurtuvėnuose – su grafo Platerio žuvininkystės užtvankomis (kur 3 dienas mus, 30 žmonių, veltui maitino).

Vėliau jis su Rukuiža ir Stanišausku vežiojo mus po Suomiją, Švediją, Vokietiją. Visur S. Kolupaila mokėjo gauti lengvatų. Švietimo ministras K. Bizauskas davė jam 1921 m. 50 tūkstančių markių nupirkti Vokietijoj meteorologijos instrumentų, manė, kad tai dideli pinigai, o iš tikrųjų tos markės krito kasdien geometrine progresija, bet Kolupaila instrumentus vis dėlto nupirko.

Mokytojaudamas technikume, Kolupaila važinėjo dažnai į Kauną, nes ir ten dėstė hydrologinius dalykus universitete ir technikos mokykloje. Be to, jis buvo susisiekimo ministerijos hydrometrijos biuro vedėjas ir nešiojo tos ministerijos uniforminę kepurę su inkarais. Jo biuras buvo prie Vytauto bažnyčios. 1922 m. nusivežė jis mus, septynis kultūrtechnikus į Kauną matuoti Nemuno debito prie Aleksoto tilto. Dirbome dieną su laivais. Jis nuo tilto komandavo. Žmonės eidami tiltu klausia: "Ką čia darote?" Kolupaila atsako: "Tvenksime Nemuną". Kaune pasklido gandas, kad Nemunas jau tvenkiamas, o Kolupaila įgijo populiarumo.

Mes gi šlapi, pavargę, nevalgę neturime kur nakvoti. Kolupaila nuvežė mus į savo biurą, atnešė buterbrodų, kavos ir pavedė savo padėjėjui technikui Poškaičiui mumis rūpintis. Sugulėm ant stalų, suolų, grindų ir buvom patenkinti savo profesoriaus rūpesčiu.

Vienas susisiekimo inžinierius, berods Jankevičius (vėliau buv. susisiek. ministru), spaudoje užsipuolė, kad Kolupaila su savo biurais ir malūnėliais daug valdžios pinigų išleidžia, o nieko gero nepadaro. Kolupaila tuo metu tyrinėjo Birštono kilpą, o inž. Paulikonis vedė propagandą ten užtvanką statyti. Kolupaila mokėjo spaudoje gražiai ir pamatuotai atsikirsti, bet užtvanka taip ir liko nepastatyta.

Nuo 1920 m. technikume veikė Šaulių būrys, kuris tais metais dalyvavo lenkų raitelių gaudyme. Kėdainių apylinkėj viename dvare lenkų karininkai nakvojo dvaro rūmuose. L. Petkevičius (Petkevičiūtės - Bitės brolvaikis) su kitais šauliais prisėlino naktį prie tų rūmų, matė pro langą, kai dvarininkų privaišinti lenkai ėjo gulti. Tada šauliai išmetė pro langą porą granatų. Lenkai pabėgo, o kitą dieną dvarininkas buvo suimtas. (Kažkodėl Petkevičius vėliau, berods 1925 m., pasinaudojo kilpa – pasikorė).

Broliai Sadūnai ir J. Bertašius (kurie tebegyvena Chicagoje) 1921 m. įsteigė technikume kooperatyvą su krautuve. Jų apyvarta labai išsiplėtė, o krautuvė daug patarnavo netik technikumui, bet ir apylinkės gyventojams.

Technikumo vadovybė uždraudė bet kokius politinius susibūrimus, bet leido veikti bendram mokinių lavinimosi būreliui su atatinkamomis sekcijomis.

Socialiniams mokslams tirti sekcijai vadovavo J. Bertašius ir K. Navasaitis (miręs Detroite 1968 m.). Trys tos sekcijos, aktyvistai M. Mickys, P. Sklėrius ir J. Bulovas buvo kraštutiniai kairieji. Vieną rytą 1922 m. jie buvo saugumo policijos paimti ir patalpinti Panevėžio kalėjime, kur išbuvo 3 ar 4 mėnesius. Mickys buvo tarnavęs rusų armijoj, Bukovinos fronte, o 1940 m. buvo liaudies vyriausybėje Žemės ūkio ministru. Smetonos laikais visą laiką tarnavo Kauno apygardos agronomu.

Ateitininkų sekcijai vadovavo J. Dagelis. Kiti aktyvistai: B. Gurskis, J. Lelis, K. Jacevičius, I. Zaleskis. Bendruose būrelio susirinkimuose didelės piautynės eidavo tarp J. Dagelio iš vienos pusės ir M. Mickio iš kitos. Bertašius likdavo teisėju.

VAMZDŽIAI IR VABZDŽIAI

1922 m. technikumo direktoriumi buvo paskirtas mokslingas miškininkas A. Rukuiža, o vicedirektoriumi inž. J. Stanišauskas. Vienas nešiojo kaizerio ūsus, o kitas – pensne, bet abu gerai sugyveno ir labai rūpinosi technikumo mokslo ir dvaro ūkio reikalais.

Jie sumanė išdrenuoti dvaro laukus – ūkio labui ir mokymo tikslams, ir pavedė prof. Kolupailai paruošti drenažo projektą. Vyresnių klasių mokiniams tai buvo puiki geodezijos praktika. Kolupailai vadovaujant, kalėm kuolus, matavom, niveliavom ir braižėm planus su horinzotalėmis. Kolupaila suprojektavo drenažo linijas. Kai tas planas buvo patiektas Žemės ūkio ministerijai, tai melioracijos skyriaus vedėjas klaipėdietis D. Kairys nepatikėjo Kolupailos projektu ir atsiuntė "specialistą" Klaipėdos krašto vokietį G. patikrinti tą projektą vietoje.

Vokietis, atvykęs į Dotnuvą, visai nesiskaitė su "Maskvos profesoriaus" planais ir pradėjo pats matuoti laukus su ilgu skriestuvu ir niveliuoti viską iš vieno taško. Jo padarytame plane buvo parodytas vidury lauko kalnagubris, kurio akimi negalima buvo matyti.

Kolupaila pareikalavo iš Kauno eksperti-zės. Atvyko pats Kairys su kitu ekspertu ir padarė diagonalinį niveliavimą, bet ir jie jokio kalnagubrio nerado. Tada Kairys supykęs sudraskė vokiečio planą ir prie visų dalyvių metė jam į veidą popiergalius, pavadindamas jį "Rutengaenger" (Vokietijoj taip vadina magiškos vytelės meistrus, kurie suranda požeminį vandenį, bet laikomi tik gabiais apgavikais). Vokietis įsižeidė ir tarp jų prasidėjo pasikeitimas rinktiniais "komplimentais" vokiečių kalba. Apsidžiaugėm, kad mūsų profesoriaus garbė buvo apginta.

Po to įvyko kitas nesusipratimas. Drenažui vykdyti reikėjo moliniu vamzdžių. Juos gamino Baisogalos Komaro dvare. Buvo užsakyti du vagonai įvairaus storio vamzdžių ir jie greit į Dotnuvos geležinkelio stotį atėjo. Bet geležinkelio lydrašty vieton "vamzdžiai" buvo įrašyta "vabzdžiai".

Dvaro ūkvedis gavęs lydraštį išsigando. Tuo metu kaikur Lietuvoje laukus buvo užpuolę kažkokie vabzdžiai ir entomologijos mokytojas S. Mastauskis prašė per spaudą siųsti jam kuo daugiau tų kenkėjų – ištyrimui ir nustatymui kovos priemonių.

Atsimenu, kai Jonas Sadūnas įbėgęs į valgyklą, pietų metu sušuko: "Vyrai, einam tuoj į stotį iškrauti du vagonus vabzdžių, nes ūkvedis neturi žmonių". Visi pradėjo juoktis, nes netikėjo. Bet jis parodė lydraštį. Nuėję į stotį pamatėm klaidą ir iškrovėm vamzdžius. Lauko drenavimas buvo tais pat metais įvykdytas.

ATGAUNAME KLAIPĖDĄ

1923 m. sausio 9 d. išgirdome, kad Klaipėdos krašto lietuviai, nebepakęsdami prancūzų ir lenkų machinacijų paversti jų kraštą "freistatu", sukilo ir Šilutėj įsteigė sukilėlių štabą. Vyriausias Mažosios Lietuvos gelbėjimo komitetas šaukiasi Didžiosios Lietuvos brolių pagelbos. Kariuomenę siųsti į Klaipėdą buvo nepatogu prieš Santarvę, nes tai būtų atvira Lietuvos intervencija.

Į pagelbos šauksmą atsiliepė Lietuvos šauliai ir skubėjo Klaipėdon. Neatsiliko ir mūsų šaulių būrys. Sausio sniegui krentant išsirikiavo kelionėn apie 60 vyrų būrys, kurio eilėje stovėjo ir gauruotas bekepuris V. Ruokis. Gaigalaitis priėjęs sako jam: "Ale šišion tamstielė sušalsi". Būrio vadas A. Kasperavičius davė Ruokiui kepurę užsidėti, sako, bus patogiau. Jis užsidėjo, bet išvykus nusviedė ją į patvorį ...

Būrys atvykęs į Klaipėdą rado ją jau užimtą, tai teko tik sargybose pastovėti ir pademonstruoti. Iš tikrųjų tam sukilimui ir nereikėjo daug pagelbos, nes Klaipėdoje buvo tik vienas prancūzų batalionas ir apie 200 vokiečių policininkų, kurie daug nė nesipriešino, matydami sukilėlių persvarą.

Visą sukilėlių "armiją" sudarė ne daugiau tūkstančio vyrų. Sukilimą paruošė iš anksto ten nuvykęs kontržvalgybos viršininkas J. Budrys (Polovinskas), o Klaipėdos užėmimui faktiškai vadovavo mažiukas, bet narsus plk. M. Kalmantas. Jis užėmė prefektūrą ir nuginklavo prancūzus. Vis dėlto sukilimo metu per neatsargumą žuvo apie 20 lietuvių, du vokiečiai ir du prancūzai. Tos lietuvių aukos nenuėjo veltui, nes Klaipėdos kraštas buvo išvaduotas, nors vėliau Lietuvos vyriausybė turėjo dar daug derybų ir vargo su Santarvės valstybėmis, kol tas kraštas buvo prijungtas prie Lietuvos.

AMPULĖ

(atkelta iš 9 psl.)

tute. Na, o jus pats Mileris pasiliko savo žinioje. Kodėl iš šimto vienuolikos būtent jus – nežinau. Kas jums?... Jums bloga?..

Vaišvilos kvėpavimas pasidarė sunkus ir nelygus. Jis duso. Advokatas suskato išeiti, tačiau Vaišvila jį sulaikė:

- Nereikia ... žinau ... tos pačios bakterijos ir mane ... Juk mums jos ir buvo ... skirtos. Vienintėlio prašau ... Praneškite gydytojui Šeliui ... Tegu sudegina magnetofono juostą ... Būkit geras ...

Paskutinė, šimtas vienuoliktoji genialaus Milerio kopija mirė kaip visi mirtingieji. Tik akys, net ir atšalusios, negyvais vyzdžiais vis dar su viltimi žvelgė ten, kur ką tik sėdėjo advokatas.

STEFANIJA RŪKIENĖ

VERGIJOS KRYŽKELIUOSE

Stasė išėjo su skaudančia galva, nes jai dažnai užeidavo baisūs galvos skausmai. Ji visai sublogo, plaukai nuslinko, o iš veidelio beliko tik ilga, smaila nosytė, kuri dabar dar labiau pailgėjo ir pasmailėjo. Jos vyras darbo stovykloje dar gyvas. Sūnus liko Lietuvoje. Giminės, bėgdami nuo bolševikų, užsienin išsivežė ir našlaitį berniuką. Dažnai su ja pasikalbėdavome apie vyrą ir sūnų. Ji stengdavosi neverkti, bet retai pavykdavo susitvardyti. Žiūrėk, ir rieda veidu ašaros kaip pupos. Stasė dėvėjo dar iš Lietuvos atsivežtą chalatą, kuris buvo taip meistriškai sulopytas, kad pagrindinės medžiagos jau nebesimatė, bet drabužis buvo nepametęs savo pirmykštės pasiuvimo formos ir išvaizdos.

Ji buvo labai vaišinga, nors mažai kada ką turėdavo. Visada stengėsi padėti savo artimam. Kai nieko neturėdavo, tai nuo vieno paimdavo ir kitam atiduodavo. Ar tai buvo gera ar bloga jos būdo ypatybė, supras tik tie, kurie buvo pavirę raudonojo pragaro katile. Kalbėdama su žmogumi, ji visada vengdavo žiūrėti į akis. Gal tai pergyvenimų paseka. Prie aplinkos gerai mokėdavo prisitaikinti.

Laukiame pareinant Stasės. Gal atveš nors truputėlį maisto, tada eisime Olandinan jo parsinešti. Dabar ieškome laukinių česnakų užvalgyti. Aš pabandžiau dilgių sriubos išsivirti. Būtų visai gerai, jei turėčiau pridėti saujelę kruopų ir truputį druskos.

Grįžo Stasė visai nusiminusi ir priblokšta. Pirmininkas nedavė jokio maisto, ją smarkiai išbarė ir pagrąsino nubausiąs už vaikščiojimą ir pasitraukimą iš darbo.

Vėl išėjome alkanos dirbti. Piauname pasirinkusios po kedrą, o maistas neišeina iš galvos. Čia miškas jau išretintas ir geriau kirsti. Medžiui virstant lakstome ir ruošiamės sprukti tolyn nuo pakirsto taigos milžino.

Tik kažin iš kur atsirado pas mus nepažįstamas ir nematytas vyras. Jis buvo truputį geriau apsirengęs už kolchozininką. Pasisveikino ir pradėjo mus klausinėti, iš kur esame, ką dirbame ir kaip išpildome normas. O tos normos sovietų šalyje visus žmones piauna be peilio.

Subėgome visos krūvon, apstojame svečią ir sumetame po sakinį, smulkiai nupasakodamos savo darbo sąlygas. Pasakėme, kad už maistą sukasėme viso Olandino daržus. Priminėm, kad buvome pasiuntusios vieną darbininkę pas pirmininką prašyti maisto, bet jis nieko nedavė ir ją išbaręs išvijo atgal. Pridūrėme, kad badaujame, ilgiau nebedirbsime ir grįšime kaiman.

— Tegu teisia mus, bet pačios savęs negalime marinti badu, — pasakėme svečiui.

Jis viską išklausęs dūrė pirštu į mane ir sako:

— Grįžk namo ir pekeliui, Suchoje kaime, užeik į sielsovietą. Aš tau duosiu laišką, kurį nunešusi kolchozo pirmininkui gausi maisto.

Gerai. Einu dabar aš. Užeinu sielsovietan, kuris prilygsta lietuviško valsčiaus valdybai. Pasirodo, kad tai būta sielsovieto pirmininko, kuris panoro vietoje patikrinti mūsų darbą. Įdavė jis man užklijuotą laišką, kurį nešu savo pirmininkui.

Nubridau purvinu kelių į Malinovką. Pirmininką suradau pirmame kulistane. Čia buvo aukštesni laukai ir jau vykdoma pavasario sėja. Sėdi pirmininkas prie traktoriaus, pasisveikinu ir tylėdama paduodu jam laišką. Skaitė skaitė, žiūrėjo žiūrėjo, o veidas vis labiau niaukėsi. Galvoju, kad bus didelė audra. Pagaliau prapliupo ir paleido savo bolševikišką plūdimosi kakarinę. Iš jo burnos lėkė rusiškų keiksmų virtinės su visais epitetais, pagražinimais ir išrangymais ir krito ant mano vargšės galvos. Tas jo keiksmų žodynas buvo surinktas per visą dvidešimtmetį, stovint Malinovkos kolchozo priešakyje.

Tai mane jis barė, tai keikė, kiek tik jėgų turėjo, kol išliejo visą savo sugedusią komunistinę tulžį. Pagaliau apeliavo į mano ambiciją. Girdi, aš pasisakiusi, kad esanti mokytoja, jis už tai mane paskyręs užrašinėti išdirbio normų ir tuo pačiu pavedęs organizuoti darbą. O aš nemokėjusi susitvarkyti su maža darbininkių grupelę ir nesugebėjusi suorganizuoti maisto.

Aš jam ramiai pasakiau:

— Tvarkėmės, kiek galėjome. Išvažiuodamos prašėme maisto — nedavėte. Sukasėme viso Olandino daržus už maistą ir kibirėlį bulvių. Kasdien po pusdienį dirbome ir normas beveik išpildėme. Kur rasite sąžiningesnes darbininkes? Bado prispirtos pasiuntėme vieną darbininkę pas jus prašyti maisto, bet nieko nedavėte. Atsitiktinai užėjo sielsovieto pirmininkas mūsų darbo patikrinti. Jam visos sumetėme po žodelį, bet jūsų specialiai neskundėme. Pagaliau nereikia ir pykti, nes pasakėme tikrą teisybę.

Kiek apsiraminęs liepė man eiti namo ir rytojaus dieną ateiti į raštinę.

Pernakvojau, pailsėjau ir kitos dienos rytą vėl nuėjau pas pirmininką. Dabar jis mums išrašė po kepaliuką duonos, kruopų ir bulvių. Parašė raštelį Olandino kooperatyvo krautuvei, kad kol mes ten dirbsime, tai kiekvienai darbininkei parduoti į savaitę po du kilogramus miltų.

Po to davė savo išeiginį žirgą ir liepė mane su maistu pavežinti iki Galkos upės.

Atvažiavusi paupin, persikėliau laiveliu į kitą krantą, maistą atitempiau į Olandino krautuvę ir ten palikau. Tuojau pasiekiau ir darbovietę. Čia mane pasitiko alkanų darbo draugių nusiminusios akys, kurios klausiamai žiūrėjo į mano tuščias rankas.

— Eikit parsinešti maisto, kurį palikau Olandino krautuvėje.

Netiki. Mano, kad aš juokauju. Tuojau pat papasakojau joms savo kelionės istoriją. Tada visos pradžiugo ir nulėkė parsinešti maisto.

Nieko nelaukdamos išsivirėme dilgių sriubos su kruopomis ir bulvėmis ir skaniai su duonute pasistiprinome. Dabar mes visos stropiai dirbome ir net buvome patenkintos. Kai žmogus visai neturi ko valgyti, tai ir menkutis maisto trupinėlis pradžiugina.

LAIVELIS

Vieną vakarą pamatėme upe plaukiantį irklinį laivelį. Jame sėdėjo du vyrai. Vienas sunkiai yrėsi prieš vandenį, o antrasis rankose laikė šautuvą. Darbininkė, pirmoji pastebėjusi laivelį, žinią žaibo greitumu perdavė mums.

— Laivelis, laivelis ir jame du vyrai!

Tokiame taigos užkampyje pamatyti žmogų yra tikrai didelė naujiena. Visos stovėjome ant Galkos kranto ir stebėjome plaukiantį laivelį. Mūsų laužas kūrenosi ir dūmai tiesiu stulpeliu kilo aukštyn. Prie laužo visas mūsų gyvenimas, nes čia mes šildėmės, ilsėjomės, virėmės maistą ir valgėme.

Keleiviai, pamatę dūmus, pasuko į krantą. Dabar visos susidomėjome, kas čia galėtų būti per svečiai.

Priplaukę krantą, vyrai ieškojo tinkamesnės vietos išlipti. Vienas buvo be kojos kariškai apsirengęs invalidas, antrasis civiliškai vilkėjo. Sveikasis rūpestingai rišo savo laivelį prie medžio, kad pasigavusi upės srovė jo nenuneštų. Jis pasiėmė iš laivelio porą nušautų antelių ir abu artinosi prie mūsų laužo.

Atėję mandagiai pasisveikino ir paklausė, ar negalėtų pas mus pernakvoti. Mes sutikome pakeleivius priimti į "savo" namus.

Čia niekas prašydamasis nakvynės negalvoja apie lovą ir švarią patalynę, bet tik apie gabalėlį grindų atsigulti. Jei būna vaišingas ir turtingas šeimininkas, tai svečiui duoda padėvėtus kailinius ant grindų pasikloti; jei neturtingas — tai pakiš vatinį švarką arba ir visai nieko neduos pasikloti. Mes jiems nieko negalėjome pakloti, bet užtat užleidome geriausią grindų plotelį ir garbingiausiame kampe, kuriame paprastai kabinama ikona.

Užsimezgė kalba. Invalidas pasisakė, kad jis plaukia į Bakčaro poliklinika, nes jo amputuotoje kojoje atsivėrė žaizda. Dabar jau vėlus laikas ir jie norį pailsėti, pavakarieniauti ir čia pernakvoti. Paprašė, kad kas nors jiems vakarienei išvirtų anteles. Visos darbininkės tylėjo ir nė viena nepasisiūlė patarnauti. Pagalvojau, kad koks bebūtų darbas, nors ir nešvarus, bet jei reikalingas kitam pagelbėti, tai nežemina žmogaus. Pasisiūliau išvirti jiems vakarienę.

Antytes nuplikinau karštu vandeniu, išvaliau ir ištušinau vakarienei. Keleiviai davė žiupsnelį druskos, o aš pridėjau laukinių česnakų ir išėjo visai skanus patiekalas.

Išvirusi vakarienę, pakviečiau svečius prie laužo. Jie atsinešė duonos ir pradėjo vakarieniauti. Vakarienei pasikvietė mane ir aš skaniai ir sočiai pavalgiau. Labai svarbu gauti maistingesni kąsnį išbadėjusiam ir mintančiam tik bulvėmis ir žolėmis.

Bevalgant jie pasiteiravo, iš kur mes esame ir ką čia dirbame. Aš pasiklausiau, kas jie per vieni. Pasirodo, kad tas invalidas tik neseniai grįžęs iš kariuomenės ir dabar dirba Podolsko miškų žinyboje buhalteriu. Tuose miškuose ir aš jau dvi žiemas atpliekiau.

Aš jam išsipasakojau savas bėdas, pasisakiau, kad dirbdama kolchoze neišsimoku mokesčių ir pusbadžiai gyvenu. Už mokesčių nemokėjimą manęs laukia kalėjimas. Išsitariau, kad planuoju bėgti ir paieškoti darbo kitur. Jei bėgimas nepavyktų, tai sėsčiau kalėjiman. Dar pridėjau, kad vistiek planuoju bėgti.

Jis išklausė mane ir sako:

— Jei bėgsi, tai ateik pas mus į Podolską ir miške gausi darbą, būsi etatinė miškų žinybos darbininkė. Aš, galbūt, galėsiu parūpinti lengvesnį darbą. Barake gausi butą ir mėnesinį atlyginimą. Krautuvėje kasdien galėsi nusipirkti šešis šimtus gramų duonos, truputį kruopų, o kartais ir cukraus.

Taip mes ir susitarėme. Tačiau pirmiausia bandysiu apsigyventi rajono centre Bakčare. Jei ten nepasiseks, tada mausiu į Podolsko miškus.

Mano mintyse pradėjo augti pasiryžimas bėgti iš kolchozo. Žinojau, kad geruoju pirmininkas neišleis, nes jam labai reikalingos darbo rankos. Iš frontų nuolat ateina kaiman žinios apie žuvusius vyrus. Tie jau negrįš. Tie trumpi kariški pranešimai pasakydavo, kas, kada ir kur žuvo ir kame palaidotas.

Ankstyvą sekančios dienos rytą mūsų svečiai išplaukė į Bakčarą.

Kaladėles piovėme visą mėnesį, bet su maistu buvo geriau. Po mėnesio mus visas vėl atšaukė į kaimą.

DARŽAS IR BULVĖS

Pagrindinis kolchozininko maisto šaltinis — daržas. Kasmet kiekviena šeima gauna po šešiasdešimt arų žemės. Tai bus truputį daugiau, kaip pusė ha. Gautuose daržiukuose sodinama tik bulvės, nes jos yra pagrindinis Sibiro kaimiečių maistas ir alkaniems būna labai skanios. Bet tai nereiškia, kad žmonės nenorėtų pasisėti saujelę miežių kruopoms, pupų ar žirnių, kurių grūdai yra labai skanūs ir maistingi. Gyventojai labai norėtų pasisėti ir kitų augalų, bet komunistinė valdžia neleidžia. Sakoma, kad "viskas mūsų": ir žemė, ir pievos ir miškai, ir žemės gelmių turtai, bet gautame arų sklypelyje ne tu esi šeimininkas ir ne pagal savo poreikius ir norą sėji ir sodini. Tau ir tavo kiauliokui tik bulvytės teskirta.

Pavasarį gavome ir mes, tremtiniai, daržus. Dabar mes jau laikomi senais kolchozininkais ir valdžia mums primeta sovietų pilietybę, nors mes tos pilietybės visai neprašėme, nenorime ir jos kratomės. Iš sovietinės valdžios gavome didelę ir svarbią privilegiją — mokėti valstybei įvairius mokesčius.

Mums su Brone, kaip vienišoms, daržui įsirengti davė po trisdešimt arų krūmų pamiškėje. Daržo gavome po pusę normos, o mokesčius turime mokėti pilnus. Džiaugiamės, kad gavome arti kaimo.

Pasiskolinome kirvius ir kastuvus ir nuėjome savo daržų tvarkyti. Pirmiausia iškirtome krūmus ir, kiek pajėgėme, medelius išrovėme su šaknimis. Sunkus tai darbas, reikia geros sveikatos, kurios mums jau pradėjo stigti. Rodos, jau šaknys silpnai laikosi, ir atkastos, ir apkirstos, bet vistiek stipriai įsikibusios žemėn stengiasi išlikti gyvos. Rauname plėšiame, net devyni prakaitai ant kaktos pasirodo. Tai sunki kova dėl savo gyvybės išlaikymo.

Kolchozas mums davė tuos krūmus tyčia, kad su paskutinėmis savo jėgomis plėstume kaimo ir sovietinio dvaro laukus. Išdirbsime žemę, o vėliau kas nors pasistatys trobelę. Aplink kaimą yra daug ir išdirbtos žemės, bet jos mums nedavė.

Visą dieną sunkiai dirbome, bet savo dirvonų dar neišplėšėme. Iškirstus krūmus užkūrėme ir stengėmės kelmus apdeginti, nes pasvilinti mažiau leis atžalų. Laužo dūmai puikiai mus saugojo nuo uodų ir mašalaičių.

Bulvėms pasisodinti gavome tik vieną laisvą dieną. Antrą dieną savavališkai nėjome dirbti laukuosna, bet rausėmės savo sklypeliuose.

Dirvoną sukasėme kastuvais, velėnas vertėme ir draskėme rankomis, kad tik puresnė būtų žemė. Antrą dieną sklypeliuose baigėme darbą. Tik labai abejojome, ar augs mūsų bulvės be mėšlio.

Labai vargstame ir nežinome už kokias nuodėmes atgailaujame. Didžiausias nusikaltimas, kad esame lietuvės.

Trečią dieną išvarė mus plentuoti kolchozo krūmynų ir platinti kaimo laukus. Gudrūs jie, pirmiausia leido pasipraktikuoti savo sklypeliuose ir pramokti su krūmais ir kelmais galinėtis.

Bus daugiau

st.catharines

BENDROS KŪČIOS

Laisvajame pasaulyje lietuviai daug kur Kūčias švenčia, bet kai kur jau ir pamirštama. Skautės bando šią tradiciją atgaivinti arba sustiprinti, ruošdamos bendras Kūčias. Šiemet tokios Kūčios pirmą kartą buvo suruoštos ir St. Catharinėje gruodžio 19 d. lietuvių pranciškonų patalpose. Jas suruošė pusiasalio skautės, vadovaujant Marijai Gverzdienei.

Susidomėjimas buvo didelis: dalyvavo netoli šimtinės žmonių. Vakarienė buvo paruošta puikiai. Valgiai patiekti lygiai tokie, kokie būdavo vartojami Kūčių metu tėvynėje.

Parapijos klebonas tėv. J. Liauba, OFM, apibūdino Kūčių reikšmę ir prasmę ir palaimino stalus. Skautės atliko programėlę, kuri buvo pritaikyta vakaro rimčiai. Programėlė buvo religinė, persunkta tautiniais sentimentais, nukelianti į išsiilgtą mūsų tėvynę, prisimenant jos vargus, skausmus ir karčią nedalią... Nenuostabu, kad ne vienas, puolęs į susimąstymą ir pagautas šios rimties valandėlės, nubraukė beriedančią veidu ašarą. Nuotaika vyravo šventiška ir kartu optimistiška, teikianti vilčių, kad mūsų troškimai kada nors išsipildys, kad gal ir ne už kalnų tas laikas, kada mes galėsime laužti plotkeles ir linkėti kits kitam laimės jau numylėtoj mūsų tėvynėj...

Kūčios buvo suruoštos tikrai gerai. Žinoma, neapsieita ir be paramos iš visuomenės. Pagal skaučių vadovės M. Gverzdienės pareikštą padėką Kūčių metu, paaiškėjo, kad, jas ruošiant, susilaukta nuoširdaus pritarimo ir visokeriopos pagalbos iš parapijos klebono ir skaučių dvasios vado tėv. J. Liaubos, iš skaučių mamyčių ir nuoširdžių skautų rėmėjų. Tas rodo, kad mūsų visuomenė supranta, įvertina ir remia mūsų skautų veiklą.

Kūčiomis buvo visi patenkinti ir reiškė pageidavimus, kad bendros Kūčios nebūtų paskutinės, bet ruošiamos ir ateityje.

Buvęs

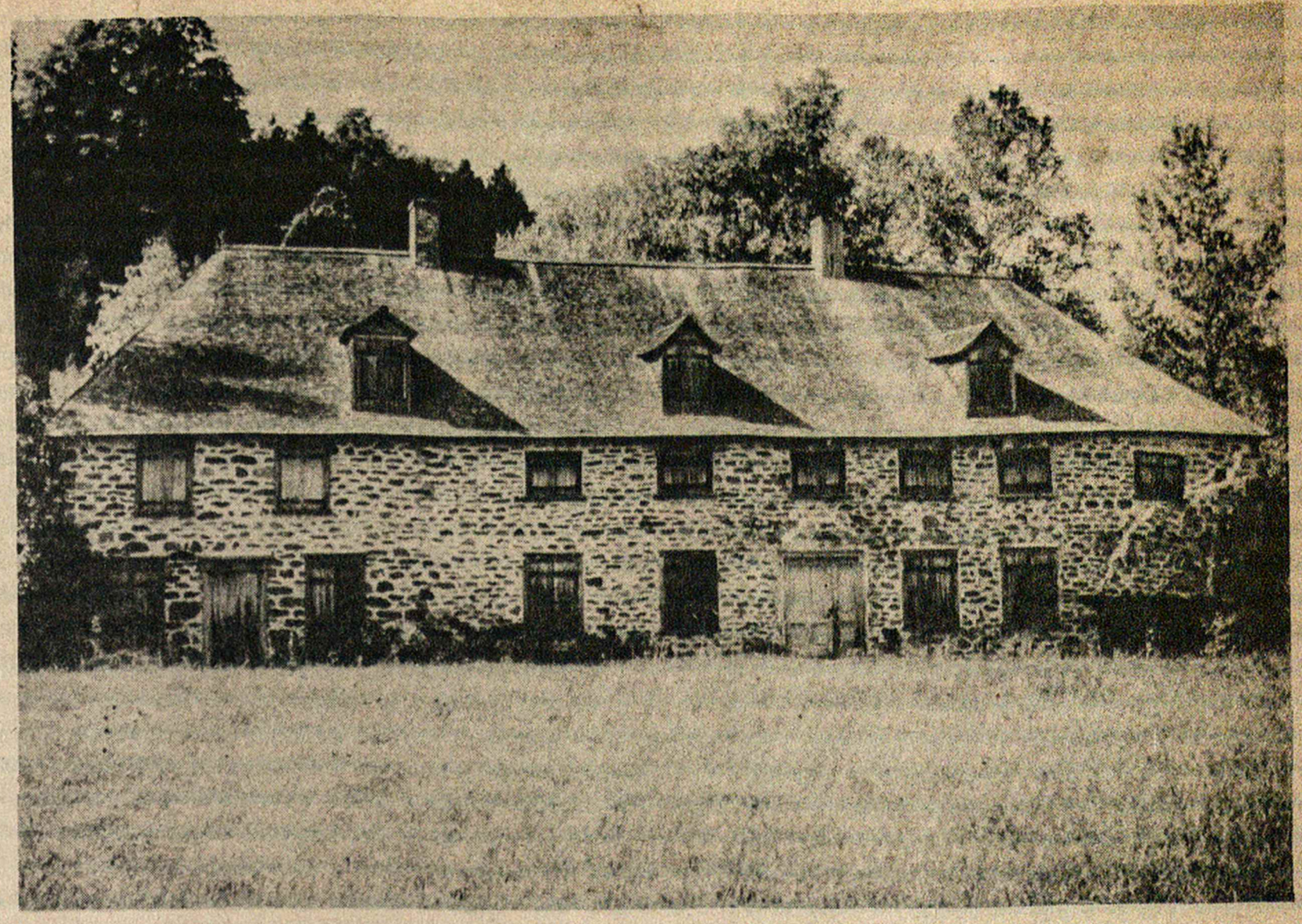

Tipiškas senosios Kvebeko statybos pavyzdys – 1830 m. statytas malūnas. Kairiojoje pastato pusėje gyveno malūninninkas, dešinėje – pats malūnas, kurio girnas suko upelio srovė. (OIPQ)

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE **PARAMA**

MOKA	IMA
5½% už depozitus	8% už asm. paskolas
6% už šėrus (numatoma)	
7% už 1 m. term. dep.	8% už mortgičius
7¾% už 2 m. term. dep.	

Kapitalas virš trijų su puse milijonų dolerių

ASM. PASKOLAS duodame iki $5.000 ir MORTGIČIUS pagal valdžios nustatytą normą — 66% įkainoto turto. VISŲ NARIŲ GYVYBĖ apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta).
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. • Telefonas LE 2-8723

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO
KOOPERATYVAS "TALKA"
21 Main St. East, kamb. 203, tel. 528-0511

Darbo valandos:

pirmadieniais	9.30 — 5 v. p.p.
antradieniais	9.30 — 5 v. p.p.
trečiadieniais	9.30 — 5 v. p.p.
ketvirtadieniais	9.30 — 5 v. p.p.
penktadieniais	9.30 — 8 val. vak.
šeštadieniais	9.00 — 1 v. p.p.

Liepos ir Rugpjūčio mėn. šeštadieniais "Talka" uždaryta.

Mokame už:

depozitus	5%
šėrus ir sutaupas	6½%
už vienų metų terminuotus indėlius	7%
ir virš $10.000 · 3 metams	7½%

Duodame:

asmenines paskolas iš	10%
nekiln. turto paskolas iš	9%

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš $2.200.000

hamilton

VASARIO 16
MINĖJIMAS

KLB Hamiltono apyl. valdyba rengia Vasario 16 dienos minėjimą Scott parko gimnazijos auditorijoje vasario 14 dieną, sekmadienį, 3 val. p.p. Gimnazijos patalpos yra arti Hamiltono futbolo aikštės — prie King East gatvės.

Pagrindiniu kalbėtoju pakviestas ir pažadėjo atvykti ukrainiečių kilmės Kanados senatorius P. Yuzik.

Programos meninėje dalyje dalyvaus Hamiltono jungtinės meninės pajėgos, vadovaujamos "Aukuro" režisorės E. Kudabienės.

Minėjimas bus pradėtas pamaldomis lietuvių Aušros Vartų parap. bažnyčioje 11 val. su tam reikalui pritaikytu prel. dr. J. Tadarausko pamokslu.

Šventėn numatyta pakviesti didesnį skaičių žymesnių kitataučių, kad ir tuo keliu būtų plačiau paskleista mūsų rodoma meilė savam kraštui ir pasiryžimas bei nenutrūkstamos pastangos grąžinti laisvę ir nepriklausomybę, išplėštą jėga Maskvos raudonojo maro.

Minėjimo rengėjai visus prašo ir kviečia gausiai dalyvauti.

Prašoma sekti daugiau informacijų ar spec. skelbimą šioje vietoje ar šiame laikraštyje.

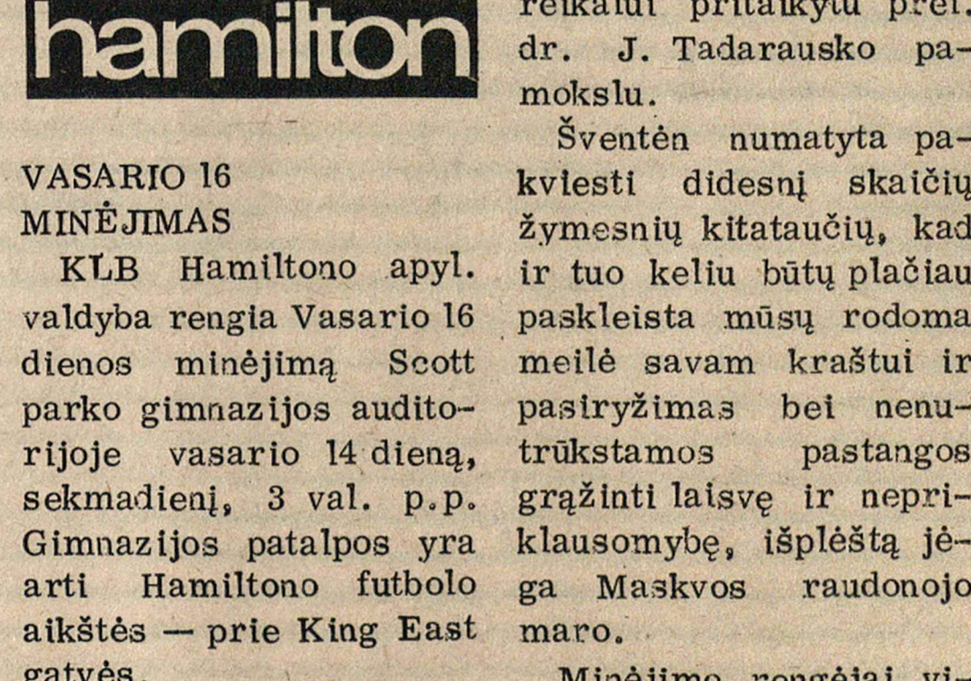

Dail. J. Dagys: Popiečio poilsis (medis)

• Kovo 27 d. Hamiltone įvyksta liet. mokytojų suvažiavimas, globojamas Hamiltono LB valdybos.

• Balandžio 9 d. įvyksta KLB tarybos rinkimai. Daugiau informacijų šiuo reikalu bus vėliau. Zp

welland

N. METŲ
SUTIKIMAS

1970 m. pabaigoje Wellandas buvo rinkimų sukūryje. Išrinktoji ir jau spaudoje minėta KLB ap. valdyba aktyviai ruošiasi Vasario 16 minėjimui.

Taipogi buvo perinkta Medž. ir mešk. klubo "Lithuanica" valdyba, kuri pareigomis pasiskirstė taip: pirm. J. Staskevičius, medžioklės reikalų vecepirm. Br. Luomanas, meškeriojimo reikalų vicepirm. St. Bogart, kasininkas Pr. Berzenas, sekr. Elena Berzenienė.

Po J. Sinkaus pravesto susirinkimo sekė vakarienė ir pasidalinimas mintimis ateities klubo reikalais. Klubo valdyba suruošė N. metų sutikimą, kuris įvyko Crowland viešbutyje. Sutikimas praėjo sklandžiai ir nuotaikingai. Tai pažymėjo savo kalbose: J. Blužas, J. Sinkus, klubo

montreal

RENGINIŲ KALENDORIUS

Čia skelbiamas sąrašas tų renginių, kuriuos rengėjai užregistravo pas P. Adamonį, 3907a Rosemont Blvd., Montreal, tel. 722-3545, arba pranešė NL redakcijai.

Sausio 30. Šv. Kaz. salėje parapijos kom. ruošia kun. dr. F. Jucevičiaus 10 metų parapijoje sukakties minėjimą.

Vas. 6. AV salėje Mindaugo šaulių kp. balius.

Vas. 13. AV bažnyčios ir choro 20 m. sukakties iškilmingas minėjimas.

Vas. 14. AV bažnyčioje iškilmingos dvidešimtmečio pamaldos.

Vas. 20. Šv. Kaz. salėje "Nepriklausomos Lietuvos" spaudos balius.

Vas. 28. Vasario 16 minėjimas Plateau salėje.

Kovo 13. Metinis Lito susirinkimas AV salėje.

Geg. 8. AV salėje metinis choro koncertas.

Geg. 15. Verdun High School salėje "Gintaro" koncertas.

Ger. 15. AV salėje Gintaro ruošiamas jaunimo šokių vakaras.

Geg. 22. AV salėje šaulių suvažiavimas.

įkūrėjas Br. Simonaitis. Raštu sveikino KLB pirm. iš St. Catharinės J. Šarapnickas ir klubo krikšto tėvai J. ir Z. Radvilai iš Floridos.

Naujieji metai sutikti Tautos himnu. O po to bučiavomės ir sveikinome vienas kitą. Vienišieji galvoja, kad tų pabučiavimų ilgam užteks...

KLB Wellando ap. pirm. J. Paužuolio turininga kalba apėmė bendruomeninį, politinį ir visuomeninį gyvenimą ir jo gaires.

Abiejuose organizacijų susirinkimuose ir N.M. sutikime dalyvavo klebonas kun. J. Liauba, kuris savo populiarumu įnešė daug tyro jausmo ir vienybės katalikybei ir tautybei. Jis prisimena ankščiau čia pažintus asmenis, kurie gerbia ir įvertina jo autoritetą. J. priimti visus atsilankiusius svečius su lietuvišku nuoširdžiu vaišingumu.

Bilietai šiam vakarui gaunami pas platintojus. Prašome įsigyti iš anksto. Taip pat bus parduodamas ribotas kiekis bilietų ir prie įėjimo.

B. Bagdžiūnas

PARAPIJOS SUKAKTIS

Vasario 13-14 d. Aušros Vartų parapija mini savo 20 m. sukaktį.

Šeštadienį, vas. 13 d., numatomas balius su menine programa, karšta vakariene, baru ir šokiais, o sekmadienį, vas. 14 d., 11 val., -- iškilmingos pamaldos.

Į šį minėjimą yra pakviesti visi buvę AV parapijos klebonai -- tėvai jėzuitai J. Kubilius, J. Borevičius ir K. Pečkys; taip pat provinciolas tėvas G. Kijauskas, SJ. Be to, yra pakviesti Verduno ir St. Henri parlamentarai: darbo min. Bryce Mackasey ir Pitt Lessard.

Baliaus metu bus atitinkamai pagerbti visi buvę parapijos komiteto nariai bei 20 metų ištisai AV parapijos chore dalyvavę asmenys.

ŠAULIŲ VAIDINIMAS

Montrealio šaulių kuopos dramos mėgėjai jau penktąjį kartą kuopos gyvavimo laike ruošiasi pasirodyti Montrealio lietuviams. Šį kartą su vieno veiksmo linksma komedija "Teodolinda".

Vaidinimas įvyks 1971 m. vasario 6 d., 7.00 val. vakare, Aušros Vartų parapijos salėje. Po vaidinimo kuopos šaulės ir šauliai yra pasiruošę

KELIONIŲ SPECIALISTAS

Praeitą savaitgalį Montrealyje lankėsi šiaurinės Amerikos lietuviams gerai pažįstamas kelionių specialistas W. Rask-Rasčiauskas. Jis su ypač dideliu malonumu pabuvojo Montrealyje, nes čia dar 1926 metais vertėsi tuo verslu, kuriuo ir dabar užsiima -- laikė kelionių biurą.

Anuomet jis buvo labai aktyvus Vytauto klubo narys, pravesdavo programas, net ir pats dalyvaudavo vaidinimuose. Praeitą pirmadienį užėjęs į Vytauto klubą, W. Rasčiauskas vis dėlto jautėsi nusivylęs, nors dabartinės klubo patalpos nepalyginamai puošnesnės, kaip anuomet. Mat, klube beveik nerado lietuvių lankytojų.

Montrealyje W. Rasčiauskas lankėsi biznio reikalais. Jis jau 10 metų organizuoja ekskursijas į Lietuvą ir kitus Europos kraštus, jis sutvarko kelionės formalumus ir tiems, kurie iš Lietuvos iškviečiami čion atvykti. Jo patirtis, organizuojant keliones į rytinę Europą yra didelė. Ir jis įspėja būti atsargiems su kelionių biurais, kurie nepažįsta tų specialių sąlygų.

Ateinančią vasarą W. Rasčiauskas organizuoja dvi ekskursijas į Lietuvą ir iš Kanados. Iš Montrealio ekskursijos išvyksiančios liepos 26 d. ir rugpiūčio 9 d. Visais kelionių reikalais jis mielai pataria ir padeda. W. Rask-Rasčiauskas, American Travel Service Bureau, 9727 S. Western Avenue, Chicago, Ill. 60643, USA.

AR JAU APMOKĖJOTE NEPRIKLAUSOMOSIOS PRENUMERATĄ?

Ąžuolynų velnias (Žemaitija). Iš dail. A. Žmuidzinavičiaus velnių kolekcijos.

Dr. E. Andrukaitis
832 St. Joseph Blvd. E.
(kampas St. André)
TEL. 522-7236.

Dr. V. Giriunienė
Dantų gydytoja
5330 L'Assomption Blvd.
Montreal.
Tel. 255-3535

Dr. A.O. Jaugelienė
Dantų gydytoja
1410 Guy St. pirmas aukštas, 11-12 kambarys
Tel: 932-6662; namų 737-9681.

Dr. J. Mališka
Dantų gydytojas
1440 St. CATHERINE Street W., Room 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528.

Dr. A.S. Popieraitis
B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(c).
Medical Arts Building,
1538 Sherbrook St. West, Tel. 931-3275
Suite 215, Montreal 109, Que.

NOTARAS
J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.
Sun Life Building. Suite 2001.
Tel. 866-1359.

ADVOKATAS
R.J. Išganaitis, BA, BCL
BIEGA, BEAUREGARD, VALADE & IŠGANAITIS
INSURANCE EXCHANGE BUILDING
276 ST. JAMES ST. WEST - SUITE 525 MONTREAL 126.
Tel: 842-1126, namų 674-7038

ADVOKATAS
J.P. MILLER, B.A., B.C.L.
168 Notre Dame Street E., Suite 205.
Tel: 866-2063; 866-2064.

ADVOKATAS
B.K. Schneider, BA, BCL
DORCHESTER TOWERS
555 DORCHESTER BLVD. W
SUITE 1616
PHONE 871-1224
RES. 486-3361
MONTREAL 128, QUE.

montreal

PRIIMAMAS MOKESTIS

Kiekvieną sekmadienį AV parapijos salėje tuojau po pamaldų KLB Montrealio Seimelio prezidiumo iždininkas J. Šiaučiulis priiminėja solidarumo mokestį už 1970 ir 1971 metus.

Kas dar nesate apsimokėję, maloniai kviečiami tai padaryti.

SUSIRGO

Verduniškis Jonas Petrulis praeitą savaitę, širdies priepolio ištiktas, yra paguldytas į Queen Elizabeth ligoninę.

SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMAS

Montrealio kat. mokyklų komisijos Suaugusiųjų švietimo skyrius praneša, kad vakarinėms pamokoms registruojamasi nuo vasario 1 iki 5 d.

Yra bendro lavinimosi, prancūzų ir anglų kalbų ir komerciniai kursai, kuriuos gali lankyti visi be amžiaus ar kitų skirtumų. Pamokos vyksta įvairiose miesto dalyse. Smulkesnės informacijos gaunamos tel. 525-2531.

KVIEČIA PAŽUVAUTI

Sausio 6 d. NL pranešėme, kad B. Geležiūnas išsikėlęs gyventi į Victoriją, Br. Kolumbijoje. Pasirodo, kad tai ne visiškai teisinga.

B. Geležiūnas rašo: "Tiesa, namą Victorijoj pirkau, bet nesikelsiu ten gyventi tol, kol neparduosiu namo Wendoveryje. Paskelbkit apie tai, kad pažįstami ir draugai dar galėtų mane aplankyti Wendovery ir pažuvauti ant ledo".

Gintaro vadovai su koncerto rengėjais Philadelphijoje. R. Kunnapuu nuotraukoje G. Dragūnas, dr. P. Lukoševičius, P. Povilaitis, H. Lapinienė, A. Zerr-Mačiulaitytė, S. Joskytė ir Z. Lapinas.

Gintaro viešnagė

Šeštadienį, sausio 16 d., Montrealio liet. jaunimo ansamblis Gintaras koncertavo Philadelphijoje, kur jį pakvietė JAV LB Philadelphijos apylinkės valdyba.

Kelionė buvo įdomi ir nevarginanti, Voyageur autobusas pajudėjo nuo Aušros Vartų bažnyčios 7 val. ryto, o jau 4 val. ansamblį pasitiko prie Philadelphijos lietuvių "Music Hall" vyriausieji koncerto organizatoriai Aušra Zerr-Mačiulaitytė, Gediminas Dragūnas ir S. Jurskytė.

Didžiojoje salėje susirinko per 500 svečių, kurių tarpe matėsi mums gerai pažįstamų ir žinomų veidų: PLB valdybos pirm. Stasys Barzdukas, JAV LB centro valdybos pirm. V. Volertas, JAV LB tarybos pirm. Vytautas Kamantas, "Lietuvių dienų" redaktorius poetas Bernardas Brazdžionis, prof. A. Salys, prof. J. Puzinas, Chicagos Jaunimo centro direktorius kun. J. Borevičius, SJ, Tautos fondo pirm. prel. J. Balkūnas, JAV LB tarybos nariai Antanas Masionis, J. Jasaitis, dr. Razma, dr. Vileišis, Gecius ir daug kitų. Iš Vašingtono buvo atvykusi visa ateitininkų kuopa ir matėsi daug jaunimo iš New Yorko.

Koncertas, kurį energingai pravedė Gintaro vadovas Zigmas Lapinas, darniai atliko meninę programą, sudarytą iš liaudies muzikos, dainų, šokio ir žodžio pynės. Daugiau kaip 20 dalykų buvo sulieta į vieną eigą.

Apie Philadelphijos lietuvių nuoširdumą ir vaišingumą užsiminti nė nereikia — jis žinomas. Jie globojo gintariečius ir jų palydovus, rūpindamiesi jais kiek tik galėjo.

Sekmadienį, 10.30 val. ryto, Aušra Zerr-Mačiulaitytė ir Z. Lapinas, lydimi gintariečių Loretos Povilaitytės ir Andriaus Lapino, padėjo vainiką prie Amerikos Laisvės Varpo, Independance Hall kur 1776 liepos 4 d. buvo paskelbta Jungtinių Amerikos Valstybių nepriklausomybė.

Tai buvo įspūdingas, reikšmingas ir subtilus priminimas ne tik montrealiečiams, bet ir visiems išeivijos lietuviams, o ypač jaunimui, kad žmonijos laisvė turi būti ginama ir kad jos ginyba gali kartais pareikalauti aukų. Tai byloja atžymėjimas ir tų vietų, kur kadaise stovėjo ir kalbėjo Abraham Lincoln ir John F. Kennedy. Philadelphiečiai lietuviai mus mintyse grąžino į tuos Lietuvos nepriklausomybės laikus, kuomet

Montrealio LK Mindaugo šaulių kuopos vaidintojų būrelis. A. Kalvaičio nuotraukoje sėdi iškairės I. Petrauskas, G. Kazlauskienė, K. Buzaitė, V. Kizerskytė, V. Sušinskas, S. Barauskas. Stovi B. Bagdžiūnas, J. Zavys, A. Mylė, P. Gabrys.

APSIDRAUSK!

ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.

SAVARANKIŠKAS AGENTAS

P. ADAMONIS

Chartered Insurance Broker

Su teise dirbti QUEBEC'O ir ONTARIO provincijose

3907 A Rosemont Blvd., Montreal 408, P.Q. Tel. 722-3545

Sekr. M. Arlauskaitė, tel. 722-3986.

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.

DRAUDIMO AGENTŪRA

6695 — 35th Avenue, Montreal 409

TEL. **727-3120** Namų 376-3781

Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

Komercinio, privataus turto, automobilių, atsakomybės, gyvybės draudimas

A. Zerr-Mačiulaitytė

1922 m. vasario 16 d. Karo muziejaus bokšte pirmą kartą sugriaudė Amerikos lietuvių dovanotas Lietuvos Laisvės Varpas, nulietas tuo pačiu JAV Philadelphijos varpo pavyzdžiu. Lietuvos varpe buvo įrašas: O skambink per amžius vaikams Lietuvos, tas laisvės nevertas, kas negina jos.

Be to, philadelphiečiai mums priminė, kad Lietuvių Bendruomenė nėra tik abstrakti sąvoka. Ji iš tikrųjų nugali nuotolius ir lietuvius sujungia į vieną šeimą.

Kupinas įspūdžių ansamblis išvyko iš Philadelphijos prieš pietus, o 8 val. vak. išsiskirstė prie Aušros Vartų bažnyčios Montrealyje.

P. P-tis

PANORAMA

TĖVYNĖS SVEIKINIMAI

Lietuvos vokiečių organizacija Vakarų Vokietijoje (Landsmannschaft der Deutschen aus Litauen) išleido 1971 m. metraštį, pavadinta "Heimatgruss" (Tėvynės sveikinimai). 120 puslapių leidinys pirmoje eilėje skirtas Lietuvos vokiečių repatriacijos 30 metų sukakčiai paminėti. Metraščio teigimu, 1941 m. pavasarį iš Lietuvos repatriavę 52.000 asmenų.

Leidinyje įdėtas rašytojos Marijos Pečkauskaitės-Šatrijos Raganos "Irkos tragedijos" vertimas į vokiečių kalbą. Vertimą atliko kun. A. Franzkeit, kuris yra ir metraščio redakcinėje kolegijoje.

Gintarietės dainuoja. R. Kunnapuu nuotraukoje Dalia ir Linda Blauzdžiūnaitės, Jolanta Andriuškevičiūtė, Virginija Murauskaitė; prie kanklių – Rasa Lukauskaitė.

Nuo Naujųjų metų sustojo ėjęs Lietuvos vokiečių mėnesinis leidinys "Heimatstimme" (Tėvynės balsas), leistas 21 metus. Redakcija rašo, kad leidinys sustabdomas dėl finansinių nuostolių.

ag

KALINAMI LIETUVIAI

"Russia Cristiana", Milane leidžiamas žurnalas, pasinaudodamas sovietuose leidžiamo slapto biuletenio "Kronikos" žiniomis ar vad. "samizdat" skelbtais dokumentais, pateikė žinių apie Potmoje, Mordovijoje, kalinamus lietuvius. Paskelbtos dvi pavardės: Juozas Lankauskas, gimęs 1913 m., 1969 m. nuteistas darbams stovykloje 19 metų (lagerio nr. 17), kita pavardė -- Jonas Steno-kjavičius (gal Steponavičius?), gim. 1902 m., miręs stovykloje 1969 m. Žinios apie šiuos lietuvius Maskvos slaptoje spaudoje buvo paskelbtos 1970 m. kovo 28 d.

DEMOKRATIŠKIEJI RUSAI

Berne, Šveicarijoje, Rytų instituto leidžiamas dvisavaitinis leidinys "Zeitbild" paskelbė rusų rašytojo Valerij Tarsis, prieš keleris metus pasitraukusio iš Sovietų Sąjungos ir apsigyvenusio Vakaruose, straipsnių seriją apie opozicines sroves Sovietijoje.

Autorius išveda, kad demokratinės srovės į savo programas esančios įrašiusios laisvo tautų apsisprendimo dėsnį nerusiškoms tautoms. Demokratinių pažiūrų šalininkai skaitąsi su tuo, kad Baltijos tautos pasirinksiančios valstybinės nepriklausomybės kelią.

ag

STOVYKLA EUROPOJE

Vokietijos LB Jaunimo sekcijos darbuotojai 1970 m. gruodžio 12 d. buvo susirinkę Vasario 16 gimnazijos patalpose, Huettenfelde, svarstyti lietuvių jaunimo stovyklos 1971 m. ruošimą. Dalyvavo A. Šmitas, T. Bogutienė, kun. V. Damijonaitis, P. Veršelis, M. Landas, R. E. Šileris, E. Dilba, kun. H. Šulcas, A. Rygelytė, J. Lukošius ir dr. J. Boguta.

Jaunimo sekc. pirmininkas A. Šmitas pranešė, kad Bad Pyrmonte užsakytos geros patalpos stovyklai nuo liepos 25 iki 31 d. Netoli stovyklos yra geros sporto aikštės ir plaukiojimo baseinai. Laukiama jaunųjų tautiečių iš Amerikos, Anglijos ir Belgijos. Žada atvykti svečių ir iš okup. Lietuvos. Numatyta plati studijinė, meninė ir pramoginė programa. Jei pasiseks pilnai ją įvykdyti, stovykla bus įdomi ir naudinga įvairaus išsilavinimo jaunimui. Tikimasi, kad susirinks apie 80 asmenų.

Registracijos reikalu kreiptis į R. E. Šilerį — 53 Bonn-Bad Godesberg, Annaberger Str. 400.

GRĮŽTA AMERIKON

Juozas N. Tysliava, veliono poeto J. Tysliavos sūnus, Sydnėjuje, Australijoje, apsivedė ir su žmona netrukus grįš Amerikon.

PILOTAŽO KURSAS

Be įvairių kitų pasirinktinų kursų, Kvebeko provincijos Chicoutimi CEGEP kolegijoje studentai gali mokytis ir pilotažo. OIPQ (Office d'information et de publicite) viršutinėje nuotraukoje matome Beechcraft Baron B55 tipo mokomąjį lėktuvą, kuriuo studentai naudojasi. Vidurinėje nuotraukoje -- mechanikos pamoka. Apačioje matome skridimo simuliatorių.

KVIEČIAME VISUS, ATVYKITE KAS GALITE

I

L. K. MINDAUGO ŠAULIŲ KUOPOS RENGIAMĄ

VAKARĄ,

kuris įvyks vasario mėn. 6 d., 7 val. vakaro, AUŠROS VARTŲ parapijos salėje.

PROGRAMOJE: vieno veiksmo komedija, "TEODOLINDA".

Šilta vakarienė, bufetas, šokiai loterija.

Įėjimas: $3.50. Moksleiviams: $2.00.

KRONIKA

TURTINGA LOTERIJA

Montrealio lietuvių pramoginiuose renginiuose — vadinamuosiuose baliuose ir šokių vakaruose — beveik niekuomet neapsieinama be loterijos. Tokių loterijų paskirtis iš tikrųjų juk savaime suprantama: rengėjai jomis pasipelno, ir tokiu būdu paremiama lietuviškoji veikla. Renginių lankytojai, žinoma, tai puikiai supranta, tad jei vienam kitam tos loterijos jau ir spėjo kiek įgristi, vis dėlto beveik niekas neatsisako loterijos bilietėlį nusipirkti.

"Nepr. Lietuvos" spaudos baliaus metu taip pat bus loterija. Šįkart rengėjai labai stengiasi loteriją padaryti itin turtinga, parūpinti laimikių, kuriuos išlošti iš tikrųjų bus malonu. Laikraščio bičiuliai jau dabar sunešė nemaža labai gražių, puošnių ir įdomių dovanų, kuriuos laimingieji loterijos dalyviai laimės. Tačiau tų fantų vis dar trūksta — laiko jau nedaug beliko, tad visus laikraščio bičiulius prašome NL spaudos baliaus loterijai skirtus laimėjimus įteikti NL sp. b-vės valdybos nariams arba įduoti redakcijoje.

Spaudos balius jau ne už kalnų. Jis įvyks vasario 20 d. Šv. Kazimiero parapijos salėje. Įsidėmėkite šitą datą.

LAIKRAŠČIO RAMSČIAI

Ypač malonu, kai spaudą stambiomis aukomis paremia ne vien tiktai lietuviškos organizacijos, bet ir pavieniai asmenys. Štai, Mykolas Rutkauskas jau eilę metų remia Nepriklausomąją, yra ne tik ilgametis prenumeratorius, bet ir nuolatinis skelbėjas, apie kurio du garažus skaitytojai žino iš skelbimų šitame laikraštyje. Dabar M. Rutkauskas NL parėmė net 50 dol. vienkartine auka. Tai iš tikrųjų sektinas pavyzdys kitiems lietuviams verslininkams, kaip gali būti remiama lietuviška spauda. Ačiū Mykolui Rutkauskui.

50 dolerių paramą "Nepriklausomai Lietuvai" paskyrė Toronto lietuvių kredito kooperatyvas Parama. Nuoširdžiai dėkojame Paramos vadovybei ir nariams.

Dėkodama už laikraščio talką, Kanados Tautos fondo atstovybė Nepriklausomajai atsiuntė 30 dol. paramą. Ypač malonu paramos sulaukti iš tų, kurių pačių veikla remiasi kitų dosnumu.

Rėmėjo prenumeratą apsimokėjo ir 3 dol. auką paskyrė St. Slapšinskas, po 2 dol. aukojo J. Kisielaitis ir J. Pyragius.

Montrealio Gintaras koncertuoja. R. Kunnapuu nuotraukoje birbynininkai R. Ališauskas, A. Lapinas, A. Jaugelis, And. Lapinas ir kanklininkė Silvija Akstinaitė.

LITAS

Montrealio Lietuvių Kredito Unija

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL 205, QUE.
Telefonas: 766 5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:	
Einamąsias s-tas	5.0%	Asmenines	8.75%
Taupomąsias s-tas	6.0%	Nekiln. turto	8.75%
Term. ind. 1 metams	7.0%	Čekių kredito	9.0%
Term. ind. 2 metams	7.5%	Investacines	nuo 9.5 iki 12%

Duoda nemokamą gyvybės apdraudą iki $2,000 už taup. s-tos sumas.

Nemok. gyvybės apdr. iki $10.000 už paskolos sumą.

Kasos valandos: 1465 De Steve St., sekmadieniais nuo 10.30 iki 12.30 v., darbo dienomis — nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskiriant šeštadienius; vakarais — trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545: dieną — penktadieniais nuo 1 iki 6 val. ir vakarais — pirmad., trečiadieniais ir penktad. nuo 7 iki 9 v.

Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo birželio 15 d. iki rugsėjo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.

SPAUDOS BALIUS - didžiausis metų parengimas

KADA? – ŠEŠTADIENĮ, VASARIO 20 D., 7 VAL. VAK.
KUR? – ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS SALĖJE, 3426 PARTHENAIS ST.
KAS BUS? – PUIKUS ORKESTRAS, ŠOKIAI, TURTINGAS BUFETAS, GERA NUOTAIKA, KARALAITĖS RINKIMAI, ĮVAIRIOS PRAMOGOS, STAIGMENOS, UŽKANDŽIAI IR ĮDOMI PROGRAMA.
BE TO – LINKSMIAUSIA IR ĮDOMIAUSIA MONTREALIO PUBLIKA!
IĖJIMAS – 3,50 DOL., JAUNIMUI – 1,50 DOL.
KAS RENGIA? – ŽINOMA, KAD NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

nepriklausoma lietuva

Nepriklausoma Lietuva is published weekly by The Independent Lithuania Publishing Company at 7722 George Street, La Salle 690, P.Q. R.E. Maziliauskas, Editor. F.P. Paukstaitis, Bus. Manager. Second Class Mail Registration No. 1952. Return postage guaranteed. Postage paid at Lachine, P.Q.

Bendradarbiu ir korespondentu spausdinamos mintys nebūtinai atitinka redakcijos ir leidėju nuomonei. Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Neišspausdinti rankraščiai autoriams grąžinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimu turinį leidykla ir redakcija neatsako.

Metinė prenumerata Kanadoje $7.50, visur kitur $8.00. Atskiras numeris 25¢. Rėmėjo prenumerata $12.00. Adreso pakeitimas 25¢.

Redakcijos ir administracijos adresas:
7722 GEORGE STREET, LA SALLE 690, P.Q.
Tel. (514) 366 6220